

راپرت و صورت حساب برای استنساخ و عکس‌نسخ خطی

مقدمه

مقاله حاضر شامل دو گزارش است از علامه محمد قزوینی درباره عکس برداری از ۱۹ نسخه خطی که وی طی سه سال از کتابخانه‌های اروپا و مصر تهیه کرده و به ایران فرستاده است. در حال حاضر عکس این نسخه‌ها در کتابخانه ملی نگهداری می‌شود. تهیه عکس از روی نسخه‌های خطی به پیشنهاد تیمورتاش در طی ملاقاتی که با علامه قزوینی در اروپا داشت صورت گرفته است. تیمورتاش پس از بازگشت به ایران مبلغ یکصد هزار فرانک از طرف دولت ایران و از طریق سفارت ایران در پاریس در اختیار علامه قزوینی می‌گذارد و تمام اختیار تهیه کتاب‌ها از جنبه کمی و کیفی و موضوع کتاب‌ها را به او وا می‌گذارد. وی با شناخت و دانشی که نسبت به نسخه‌های کمیاب و منحصر به فرد کتابخانه‌های اروپایی داشت توانست تعداد نوزده نسخه منحصر به فرد را انتخاب و با دقت و دلسوزی از آنها عکس تهیه کند و پس از مرتب کردن صفحات و صحافی، آنها را به تهران بفرستد.

گزارش اول، راپرت مفصل و مبسوطی است راجع به وصف تفصیلی نسخه‌هایی که از آنها عکس برداشته شده، عده مجموعه مجلدات، تعداد صفحات هر نسخه، اسامی کتابخانه‌هایی که نسخه‌ها در آن جا موجود است، اسامی مؤلفان، تاریخ تألیف یا کتابت آنها و سایر جزئیات و خصوصیات و ممیزات هر یک از آنها که علامه قزوینی به وزارت فرهنگ وقت فرستاده است. او در معرفی هر یک از کتاب‌ها مقدمه‌ای مبسوط و یا مختصر نگاشته و به ابتدای هر یک از نسخه‌های عکسی الحاق نموده است.

گزارش دوم، ریز هزینه‌های تهیه عکس نسخه‌هاست، همراه با اسناد و مدارک مربوط به مخارج کار، قبوض عکاس‌ها و صحاف‌ها، هزینه‌های بسته‌بندی و سایر هزینه‌ها. مرحوم قزوینی صورت کتاب‌های ارسال را در یکی دو جای دیگر نوشته است، از جمله در نامه‌ای که به مرحوم مجتبی مینوی به تاریخ شهریور ۱۳۱۱ نوشته و به مناسبت آن را ذکر کرده است.*

در بزرگی و سجایای علامه قزوینی دانشمندان و پژوهشگران ایرانی بسیار نوشته‌اند برای یادآوری در اینجا قطعه‌ای را که شادروان مجتبی مینوی در یادبود علامه قزوینی نوشته‌اند می‌آوریم:

«... هر یک از بزرگان عالم علم و سیاست و هنر که در این بیست ساله اخیر در گذشته‌اند از وجودهای نادری بوده‌اند که دیگر نظیر آنها در ایران یافت نخواهد شد... مرحوم قزوینی از بقایای آن عهدی بودند که چشمه فضل و شرف و هنر و بزرگواری هنوز نخشکیده بود و هنوز کسانی یافت می‌شدند که بی توقع مادی عمر خود را وقف تحصیل علم و معرفت و بسط و اشاعه هنر و خدمت کردن و خیر رساندن به نوع باشند. آن همت و آن کوشش و آن بلندی نظر و آن طرز تعلیم و تربیت که موجب پیدایش چنین مردانست امروزه از کیمیا و سیمرغ نایاب‌تر است، و اگر هنوز ظلمت محض همه جا را فرا نگرفته است به این علت است که باز عده انگشت شماری از آن بزرگان و بزرگواران برقرارند. وای بر ما اگر این عده معدود نیز از میان بروند.»**

* * *

دو گزارشی که در ادامه می‌آید مسوده آن اکنون در کتابخانه دانشکده ادبیات دانشگاه تهران در میان جزوها و کتاب‌های علامه قزوینی همراه با برخی مدارک محفوظ است. در پایان لازم به ذکر است که هیچ‌گونه دخل و تصرفی در رسم الخط ایشان صورت نگرفته و عیناً درج گردیده است.

اکرم مسعودی - نادر مطلبی کاشانی

** مجتبی مینوی، نقد حال، (تهران: خوارزمی، ۱۳۶۷)، ص ۲۵۰ - ۲۵۱.

* یغما، ش ۶ (فروردین ۱۳۳۲)، ش ۱: ۲۳۸.

راپرت

راجع بعکس نسخ فارسی که بخرج وزارت جلیله معارف و باهتمام اینجناب محمد قزوینی تهیه شده است. این راپرت مشتمل است بر ۱۷ صفحه کتابت

۳۰ آبان ۱۳۱۰

خلاصه صورت حساب مبلغ یکصد هزار فرانکی که از طرف وزارت جلیله معارف و اوقاف از تاریخ سوم اسفند سنه ۱۳۰۷ برای استنساخ یا برداشتن عکس بعضی نسخ نادره فارسی با اختیار این جانب محمد قزوینی، فعلاً مقیم پاریس گذارده شده است، بانضمام شرح اجمالی از کلیه نسخی که باهتمام راقم سطور عکس آنها تهیه شده است، و اصل ریز جمع مخارج مفصلاً و مبسوطاً با اسناد خرج و قبوض آنها همه باداره محاسبات وزارت جلیله مالیه فرستاده شده است.

اینجناب مبلغ یکصد هزار فرانک مزبور را از تاریخ ورود حواله بهاریس که بتوسط سفارت شاهنشاهی دولت علیه ایران تحویل ... داده شد یعنی از ۳ اسفند ۱۳۰۷ الی حین تحریر که سی ام آبان ۱۳۱۰ است تقریباً تمام و کمال بمصارف مفصله در ذیل رسانیده است، و بنحو اجمال و مقدمه اظهار میدارد که از این مبلغ تاکنون نوزده (۱۹) عدد از نسخ قدیمه نادره که شانزده عدد از آنها فارسی و سه عدد دیگر عربی است و کلیه راجع به ادبیات ایران است از هر کتابی اغلب سه دوره ولی گاه کمتر و گاه بیشتر که مجموع یاد شده پنجاه و پنج دوره (۵۵) در هشتاد (۸۰) مجلد عکس برداشته است. و این نوزده نسخه با استثنای دو عدد از آنها که از کتابخانهای خصوصی است مابقی همه از کتابخانهای عمومی پاریس و لندن و کمبریج و برلین و لیدن و وینه و لنین گراد و قاهره عکس برداشته شده است. و پس از حاضر شدن اوراق عکسی، با احتیاط اینکه مبدا این اوراق متفرقه که همه مجزا و جدا جداست اگر همین قسم که از پیش عکاس درآمده است بدون هیچ نظم و ترتیب و جمع آوری و تجلید بطهران فرستاده شود در آنجا متفرق و پریشان گردد جمع اوراق عکسی نسخ مزبوره را بلا استثناء در همین جا نمره گذاری و مرتب نموده و سپس همه را دادم تجلید نمودند در هشتاد مجلد چنانکه سابق مذکور شد.

و اسامی کتب مذکوره که عکس آنها برداشته شده است از قرار ذیل است:

۱. مونس الأحرار فی دقایق الأشعار: تألیف محمد بن بدر جاجرمی، شاعر در سنه هفتصد و چهل و یک هجری به خط خود مؤلف. نسخه خصوصی از مستر گورکیان یکی از تجار آرامنه انتیکه فروش ساکن نیویورک، ۵۱۴ صفحه بقطع وزیری عریض، بخط نسخ.
۲. کتاب الالبیه عن حقایق الأدویه: نسخه منحصر بفرد کتابخانه ملی وینه (اطریش) تألیف ابومنصور موفق هروی در مفردات طب بخط علی بن احمد اسدی طوسی شاعر معروف صاحب گرشاسب نامه و فرهنگ لغات فرس اسدی را در سنه چهارصد و چهل و هفت هجری استنساخ نموده است و این نسخه ظاهراً قدیمترین نسخه فارسی است که تاکنون باقی مانده و بدست ما رسیده است و بخط کوفی یا نسخ بسیار شبیه بکوفی است و مشتمل است بر ۴۳۸ صفحه وزیری.
۳. مجمل التواریخ و القصص: در تاریخ ایران، که در عهد سلطان سنجر سلجوقی در سنه پانصد و بیست (۵۲۰) هجری بقلم شخصی از اهالی همدان که نام او معلوم نیست تألیف شده است. نسخه منحصر بفرد کتابخانه ملی پاریس، مشتمل بر ۶۹۷ صفحه، بقطع وزیری بسیار بزرگ که در عکس، محض صرفه باندازه نصف تصغیر شده است. بخط نسخ درشت، مورخه سنه ۸۱۳ هجری.

۴. تاریخ بیهق: یعنی تاریخ ناحیه از خراسان که سبزوار از شهر عمده آنست، تألیف ابوالحسن علی بن زید بیهقی در سال پانصد و شصت و سه (۵۶۳) هجری، نسخه موزه بریتانیه در لندن، مشتمل بر ۳۶۰ صفحه، بخط نستعلیق، بقطع وزیری، مورّخه ۸۳۵ هجری.

۵. ایضاً همان کتاب، نسخه کتابخانه دولتی برلین، مشتمل بر ۳۳۸ صفحه، بقطع وزیری و بخط نستعلیق، مورّخه سنه ۱۲۶۵ هجری.

تنبیه: چون این کتاب یعنی تاریخ بیهق برای تاریخ ایران در نهایت اهمیت بوده و از طرف دیگر نسخ موجوده آن در غایت ندرت لهذا اینجانب هر دو نسخه موجوده در اروپا را، یعنی هم نسخه کتابخانه لندن و هم نسخه کتابخانه برلین هر دو را عکس برداشته، [تا] اگر وقتی در ایران کسی بخیال طبع آن افتد تصحیح آن آسانتر و استفاده از آن بیشتر باشد.

۶. زین الاخبار: در تاریخ و اخبار آثار و اعیاد و عادات و رسوم و انساب المعارف و ملل ماضیه، تا اندازه شبیه به آثار الباقیه ابوریحان بیرونی، تألیف ابوسعید عبدالحی بن الضحاک بن محمود گردیزی (گردیز از محال غرین است) از معاصرین ابوریحان بیرونی مذکور. مؤلف، کتاب مزبور را در سلطنت عبدالرشید بن مسعود بن محمود بن سبکتکین (۴۴۱ - ۴۴۴) ظاهراً در غزنه تألیف نموده است، و از این کتاب ظاهراً دو نسخه بیشتر در دنیا موجود نیست و هیچکس تاکنون سراغ نسخه ثالثی از این کتاب در هیچ جانداده است، و دو نسخه مزبوره هر دو اتفاقاً در انگلستان میباشند یکی در کمبریج و دیگری در آکسفورد و نسخه دوم گویا فقط سواد است از نسخه اولی و نسخه مستقلی محسوب نمی‌شود و عکس حاضر عکس نسخه کمبریج است که اصح و اقدم نسختین است. [نسخه آکسفورد مورّخه ۲۱ ذی الحجه سنه ۱۱۹۶ هجری است]. نسخه کتابخانه کینگز کالج (مدرسه همایونی) در کمبریج (نمره ۲۱۳) مشتمل بر ۴۱۸ صفحه یا ۲۰۹ ورق، بقطع وزیری، بخط نستعلیق، مورّخه ۹۳۰ یا ۹۰۳ هجری (در اصل نسخه ۹۳ بدون صفر مرقوم است) (مشتمل بر ۴۱۸ صفحه).^۲

تنبیه: از این کتاب یعنی زین الاخبار در سه سال قبل قسمت قلیلی که قریب ربع اصل کتاب است (۱۲۰ صفحه از جمله ۴۱۸ صفحه از صفحات اصل نسخه) در برلین در مطبعه «ایران شهر» باهتمام محمد ناظم نام هندی چاپ شده است (ولی چاپ بسیار مغلوط سقیم است) و سه ربع دیگر کتاب همچنان بحال نسخه خطی باقی است که شاید بعد با همت فضلالی ایران انشاءالله بطبع رسد زیرا که این کتاب برای تاریخ ایران در نهایت درجه اهمیت است و نسخ آن نیز چنانکه سابق گفتیم بغایت کمیاب (در نهایت ندرت و در نتیجه بدون نسخه است) و فقط دو نسخه از آن موجود است که یکی از آنها نیز سواد دیگری است و نسخه مستقلی محسوب نمیشود.

۷. احیاء الملوک: در تاریخ سیستان، تألیف شاه حسین بن ملک غیاث‌الدین محمد بن شاه محمود سیستانی از اعقاب صفاریان (بعقیده خودشان) و از شاهزادگان سیستان در سنه هزار و بیست و هشت (۱۰۲۸) هجری در سلطنت شاه عباس اول. نسخه موزه بریتانیه که ظاهراً منحصر بفرد است مشتمل بر ۴۳۴ صفحه یا ۲۱۷ ورق در لندن Or. 2779 بقطع وزیری طویل، بخط شکسته که چندان خوش نیست. نسخه تاریخ کتابت ندارد و شاید نسخه معاصر مؤلف یا نسخه خود مؤلف باشد.

تنبیه: مخفی نماناد که این کتاب غیر تاریخ سیستان (مجهول المؤلف) معروف است که در حدود سنه هفتصد (۷۰۰) هجری تألیف شده و نام مؤلف آن معلوم نیست و در سنه ۱۲۹۶ در پاورقی روزنامه «ایران» در طهران بطبع رسیده است، برای تاریخ این نقطه از مملکت ایران، یعنی سیستان هر دو کتاب در اقصی درجه اهمیت است و دومی یعنی نسخه حاضره مکمل و متمم (تمه) اولی است و هیچکدام ...^۳ از دیگری نیست.

^۲ نمره زین الاخبار: King's College 213 و نسخه مستقلی محسوب نمی‌شود و عکس حاضر عکس نسخه کمبریج است که اصح و اقدم نسختین است.

^۳ یک کلمه ناخوانا.

۸. التوسل الی التوسل: که عبارت است از مجموعه منشآت بهاءالدین محمد بغدادی معروف، منشی علاءالدین تکش خوارزمشاه (۵۶۸-۵۹۶). تاریخ وفات مؤلف معلوم نیست ولی تا حدود پانصد و نود هجری در حیات بوده است. نسخه بسیار نفیس قدیمی لیدن (هلاند) مورخه ۶۶۸ هجری یعنی فقط قریب هفتاد سال بعد از مؤلف، بقطع وزیری بزرگ، که عکس به ملاحظه صرفه به اندازه نصف تصغیر شده است. مشتمل بر ۲۶۸ صفحه، بخط نسخ.

تنبیه: بواسطه نهایت اهمیت این کتاب برای ادبیات ایران، تاریخ انشاء نثر فارسی و فرط ندرت نسخ آن زیرا که فقط تا آنجا که اینجانب سراغ دارد سه نسخه از این کتاب موجود است: دو در لیدن که یکی از آن دو بسیار ناقص و مختصر است و یکی در پاریس. راقم سطور چنان مناسب دید که عکس هر دو نسخه کامله این کتاب را یعنی هم عکس نسخه لیدن را و هم عکس نسخه پاریس را که بلافاصله ذیلاً مذکور خواهد شد بردارد.

۹. ایضاً همان کتاب، نسخه کتابخانه ملی پاریس مورخه ۶۸۴ هجری که علاوه بر التوسل الی التوسل از ورق ۱۲۸ بعد مشتمل است بر مجموعه از منشآت سلاجقه روم. به علاوه بعضی مکاتیب که ما بین سلطان جلالالدین منکبرنی آخرین خوارزمشاهیان و سلطان علاءالدین کیکباد از سلاجقه روم مبادله شده است و این مکاتیب اخیر بدون هیچ شکی از انشاء نورالدین محمد نسوی، منشی جلالالدین منکبرنی و مؤلف کتاب معروف سیره جلالالدین منکبرنی و نفثة المصدور است، و خود نسخه اصلاً یادگار همان اعصار یعنی اواخر سلجوقیه روم است و در انطالیه (بلاد بعد از الف نه با کاف، به انطاکیه اشتباه نشود) شهر معروف آسیای صغیر بر ساحل بحر ابيض در محاذی شمال جزیره قبرس که اکنون به «ادالیه» یا «عدالیه» شهرت دارد نوشته شده است. این مجموعه مشتمل است بر ۳۷۸ صفحه، بقطع وزیری عریض و بخط نسخ بسیار خوش ولی در بعضی موارد که کلمات و حروف منفصله را برسم کتاب دواوین بیکدیگر متصل نوشته، خواندن بعضی کلمات خالی از عبرت نیست.

۱۰. زبده التواریخ: بعربی در تاریخ سلجوقیه، منسوب به سید صدرالدین ابوالحسن علی بن ناصر بن علی الحسینی که در حدود سنه ششصد و بیست و دوی (۶۲۲) هجری تألیف شده است. نسخه منحصر بفرد موزه بریتانیه در لندن (ستو شرقی Stowe Or. 7/7) مشتمل بر ۲۲۴ صفحه، بقطع وزیری، که بخط نسخ بسیار خوش درشت [نوشته شده است] تاریخ کتابت ندارد ولی نسخه بسیار قدیمی می آید و نباید از حدود ۷۰۰ هجری مؤخر باشد.

۱۱. شد الازار فی حط الاوزار عن زوکر المزار: در مزارات شیراز، بعربی، تألیف معینالدین جنید شیرازی در حدود سنه هفتصد و نود و یک (۷۹۱) هجری نسخه موزه بریتانیه در لندن (Or. 3395) مشتمل بر ۳۶۰ صفحه یا ۱۸۰ ورق، بقطع هشت (۸) صفحه، بخط نسخ خوش، تاریخ کتابت ندارد ولی نسخه قدیمی نیست.

۱۲. سبط العلی للحضرة العلیا: در تاریخ قراختائیان کرمان، تألیف ناصرالدین بن منتجبالدین منشی کرمانی در حدود هفتصد و شانزده (۷۱۶) هجری که بطرز و اسلوب کتاب معروف عقدالعلی للموقف الاعلی در تاریخ امرای غز که در کرمان سلطنت کرده اند، تألیف افضلالدین ابو حامد احمد بن حامد کرمانی در سنه پانصد و هشتاد و چهار (۵۸۴) نگاشته است و در حقیقت ذیل همان کتاب است. نسخه موزه بریتانیه (شرقی ۲۹۶۹۵) مشتمل بر ۲۳۸ صفحه، بقطع ۸ صفحه بزرگ، بخط نستعلیق ریز، تاریخ کتابت ندارد ولی ظاهراً در قرن دهم باید نوشته شده باشد اما تاریخ سنه ۱۱۹۴ که در صفحه آخر در حاشیه مسطور است گویا از اصل نسخه نیست.

۱۳. عتبه الکتبه: که عبارت است از مجموعه منشآت منتجبالدین بدیع اتابک جوینی، منشی سلطان سنجر که شرح حال او در لباب الالباب (جلد اول، صفحه ۷۸-۸۰) و جهانگشای جوینی (جلد دوم، صفحه ۹-۱۰) و

در مقدمه همان کتاب (جلد اول، صفحه یو-یز) و نام این کتاب او در مرزبان نامه (ص ۲-۳) مسطور است که سال وفات منتجب‌الدین مذکور، معلوم نیست ولی تاریخ اغلب مکاتیب و مراسله و مناشیر که در این مجموعه مندرج است چنانکه از تضاعیف خود آنها صریحاً معلوم می‌شود. و بعضی از آنها نیز اصلاً تاریخ دارد [و] عمده در حیات سلطان سنجر است یعنی قبل از سنه پانصد و پنجاه و دو (۵۵۲) که تاریخ وفات سلطان مذکور است، ولی بعضی از آنها نیز بعد از وفات او در عهد رکن‌الدین محمودخان بن محمدخان که بعد از سلطان سنجر در خراسان و آن نواحی بین اقبال و ادبار سلطنتی متزلزل نمود و در حدود سنه پانصد و پنجاه و هفت (۵۵۷) حبس مؤید ایبه وفات یافت نگاشته شده است ولی چنانکه ملاحظه می‌شود این مجموعه که کار بسیار نفیسی است از انشاء نثر فارسی در ادارات دولتی سلاجقه در اوایل و اواسط قرن ششم هجری، نسخه منحصر بفرد کتابخانه ملی قاهره (مصر)، بخط نسخ بسیار درشت بسیار خوش، مورخه سنه ششصد و هفتاد و یک (۶۷۱) هجری یعنی حدود قریب صد سال بعد از وفات مؤلف در سلطنت اباکابین هولاکوبن تولی بن چنگیزخان (۶۶۳-۶۸۰) استنساخ شده است مشتمل بر ۳۰۸ صفحه، بقطع وزیری بزرگ.

۱۴. دواوین شعراء سته: و آن عبارت هست از مجموعه بسیار نفیسی بقطع بسیار بزرگ، مشتمل بر منتخبات دواوین شش شاعر از شعرای فارسی که بترتیب ذکر اسامی ایشان از قرار ذیل است: معزی، اثیر اخیسکی، ادیب صابر، نظام‌الدین محمود فخر اصفهانی، شمس طیبی، ناصر خسرو، و مورخ است به سنوات هفتصد و سیزده (۷۱۳) و هفتصد و چهارده (۷۱۴) هجری و دارای پنجاه و سه مجلس تصویر از تصاویر عهد مغول است و بخط نسخ خوش، بقطع بسیار بزرگ طویل عریض نوشته شده است و سابقاً این نسخه در تصرف گوهر سلطان بنت شاه اسمعیل صفوی بوده است و مهر او در اغلب صفحات دیده میشود و اکنون این نسخه نفیس متعلق است بکتابخانه دیوان هند در لندن. عدد صفحات این نسخه ۲۲۴ صفحه [در] ۱۱۲ ورق است.

۱۵. تمه صوان الحکمة: بعربی، در تاریخ حکما اسلام، تألیف ابوالحسن بیهقی، متوفی در سنه پانصد و شصت و پنج (۵۶۵) صاحب تاریخ بیهق سابق الذکر. و این کتاب ذیلی است بر صوان الحکمة که آن نیز در تاریخ حکما بوده است، تألیف ابوسلیمان محمد بن طاهر بن بهرام سجزی و نسخه کاملی از این کتاب (یعنی از خود صوان الحکمة نه از تمه صوان الحکمة) معلوم نیست که هنوز موجود است یا نه ولی نسخه، مشتمل بر منتخباتی از آن بانضمام منتخباتی از تمه صوان الحکمة - ما نحن فیه - در تحت عنوان «تعلیق فی کتاب منتخب صوان الحکمة» در کتابخانه لیدن در هلاند محفوظ است. باری نسخه حاضره متعلق است بکتابخانه دولتی برلین و مشتمل است بر ۱۹۸ صفحه، بقطع ۸ صفحه کوچک، بخط نسخ، نسخه تاریخ کتابت ندارد و جدید است و ظاهراً از قرن یازدهم یا دوازدهم هجری باشد.

تنبیه ۱- مقدمه مفصلی برای این نسخه راقم سطور فراهم ساخته که در جزو سلسله انتشارات «انجمن تحقیقات راجع بعلم و صنایع ایران» در پاریس نمره ۵ بطبع رسیده است.^۴
تنبیه ۲- عکسی که از این کتاب برداشته شده هنوز چون کار صحافی آن تمام نشده بطهران فرستاده نشده و عنقریب فرستاده خواهد شد.

۱۶. نوروزنامه: منسوب بحکیم عمر خیام معروف، در شرح نوروز و تاریخ آن و آداب آن، نسخه منحصر بفرد کتابخانه برلین مشتمل بر پنجاه و شش (۵۶) صفحه، بقطع وزیری، بخط نسخ با املاهای قدیمی از قبیل نوشتن دالهای فارسی مسبوق بحرکت یا و بصورت ذال و نوشتن (کی) بجای (که) و غیره و غیره. تاریخ کتابت ندارد ولی قطعاً از حدود هفتصد (۷۰۰) هجری مؤخر نباید باشد و شاید نیز بتاریخی مقدم بر این تاریخ استنساخ شده بوده است.

^۴ در مکتوبی جدا به وزارت معارف این فقره علاوه شده [محمد قزوینی].

۱۷. مجموعه از منشآت عهد سلاجقه و خوارزمشاهیان و اوایل عهد مغول: که عمده عبارت است از منشآت منتجب‌الدین بدیع اتابک جوینی سابق‌الذکر، صاحب عتبه‌الکتابه و منشآت رشید و طواط و عبدالواسع جلیلی و علاء‌الدین عظاملک جوینی صاحب جهانگشای و برادرش شمس‌الدین محمد جوینی صاحب دیوان و غیرهم. نسخه منحصر بفرد موزه آسیایی آکادمی علوم لنین گراد مشتمل بر ۴۳۲ صفحه، بخط نسخ قدیمی، تاریخ کتابت ندارد ولی از قرار وصفی که بارن ویکتور رُزن در فهرست نسخ فارسی مدرسه السنه شرقیه پترزبورغ صفحه ۱۴۶ بیعد از این نسخه میکند (چون راقم سطور خود هنوز این نسخه را ندیده است زیرا که عکس آن هنوز تمام نشده است) باید نسخه بسیار قدیمی باشد، بعقیده او در قرن هشتم هجری (ص ۱۴۷ از فهرست مزبور س ۳) نوشته شده است.

تنبیه: عکس این نسخه چنانکه گفته شد هنوز تمام نشده است و با وجود آنکه قریب ده ماه است که بلنین گراد سفارش آن داده شده و وجه آن نیز قبلاً پرداخته شده است تاکنون ابداً چیزی در آن خصوص از آنجا نرسیده است. و این فقط نسخه‌ایست که ناتمام مانده است و مابقی نسخ جمعاً حاضر و آماده و مرتب و مجلد است و بعضی از آنها بوزارت جلیله معارف فرستاده شده و بقیه نیز عنقریب فرستاده خواهد شد.

۱۸. منافع حیوان: در خواص و منافع و عادات و احوال حیوانات یا باصطلاح حالیه در علم معرفة الحیوان. نسخه بسیار خوش خط، المصدر بتصاویر، بسیار نفیس ورقه اول سرلوحست که در سنه ششصد و نود و نه (۶۹۹) برای غازان خان پادشاه معروف مغول تألیف شده است و نسخه حاضر باقوی احتمالات بلکه بنحو قطع و یقین همان نسخه اصلی مؤلف است که با کمال و اهتمام و انتخاب اساتید درجه اول در حسن خط و زیبایی تصاویر آنرا برای تقدیم بغازان خان نموده است. نام مؤلف چون نسخه ناقص است معلوم نیست. نسخه منحصر بفرد کتابخانه خصوصی پیر پونت مرگان، متموک معروف آمریکایی که عکسهای او را آن نسخه را جدا جدا در پاریس میفروشد و راقم سطور نیز این اوراق را بهمین وسیله بدست آورده است. ولی بدبختانه چون برای فروش عمومی فقط صفحات مصور را عکس برداشته اند نه تمام صفحات اصل نسخه را لهذا نسخه حاضر که عبارت است از نود و پنج (۹۵) ورق نسخه اصل کتاب، مقداری ناقص است ولی نه مقدار زیادی زیرا که از قرائن و مقایسه اوراق کتاب با یکدیگر تقریباً بطور قطع و یقین واضح میشود که غالب صفحات اصل نسخه مصور بوده است و کم صفحه بوده که تصویری نداشته است. و سیلاً بهمین قراین یعنی از مقایسه اوراق حاضر کتاب با یکدیگر چنین معلوم میشود که تقریباً یک سدس یا یک سابع از اصل تمام کتاب ناقص است و اصل نسخه ظاهراً صد و ده (۱۱۰) الی صد و پانزده (۱۱۵) صفحه بوده است نه بیشتر باقوی احتمالات و اظهر وجوه، نسخه حاضر چنانکه در فوق گفتیم مشتمل است بر ۹۵ صفحه و ۹۴ تصویر یعنی جمیع صفحات آن باستثنای صفحه اول مصور است و صفحه اول دارای سرلوح کتاب است.

۱۹. حدود العالم: که کتابی است در مسالک و الممالک یا باصطلاح حالیه در جغرافیا بزبان فارسی و در سنه سیصد و هفتاد و دو (۳۷۲) هجری یعنی قریب سی سال قبل از اتمام شاهنامه تألیف شده است و نام مؤلف آن معلوم نیست ولی تاریخ تألیف صریحاً در دیباچه مسطور است و آنرا بنام پادشاهی موسوم به ابوالحارث محمد بن احمد مولی امیرالمؤمنین که بدون هیچ شکی مراد از آن ابوالحارث محمد بن احمد بن فریغون از سلسله فریغونیان ملوک ناحیه جوزجانان در شرق خراسان است که ناصر خسرو در اشاره بدیشان و منقرض شدن ایشان بدست سلطان محمود غزنوی گفته است:

ز دست خویش بدادند گوزگ جانان را

کجاست آنکه فریغونیان ز هیبت او

تألیف نموده است. پس چنانکه مشاهده میشود این کتاب بعد از ترجمه تاریخ طبری و تفسیر طبری قدیمترین کتابی است بنثر فارسی که بدست ما رسیده است که با دو کتاب مزبور سومین یادگار نثر دوره

سامانیان است که تاکنون باقی مانده است، پس باین ملاحظات ونیز از حیث موضوع آن که مسالک و ممالک بلاد اسلام است در هزار سال قبل بزبان فارسی این کتاب از اقصی درجه اهمیت و اعتبار است. و خود نسخه نیز بسیار قدیمی و در سنه ششصد و پنجاه و شش (۶۵۶) یعنی در همان سال تألیف گلستان سعدی) کتابت شده است بخط کاتبی موسوم بعبد القیوم بن علی الفارسی. نسخه منحصر بفرد موزه آسیایی در لنین گراد که آکادمی علوم جماهیر متحده شوروی در سنه ۱۹۳۰ مسیحی آنرا بطریق فوتوتیپی (یعنی چاپ عکسی) با مقدمه مبسوطی بزبان روسی بقلم مأسوف علیه بارتولد مستشرق معروف روسی با فهرست جامعی از بلاد مذکوره در این کتاب جمع و ترتیب همو در لنین گراد منتشر نموده است، و مشتمل است بر هفتاد و هشت (۷۸) صفحه، بقطع وزیری بسیار بزرگ، بخط نسخ ریز، با املاهای قدیمی از قبیل نوشت ذال معجمه بجای دالهای فارسی و نوشتن (کی) بجای (که) و فرق گذاردن مابین با و جیم و کاف عربی بامعادلات آنها در فارسی و غیره و غیره.

* * *

و از این نوزده (۱۹) نسخه که وصف اجمالی آنها در فوق مذکور شد از شانزده عدد از آنها سه دوره عکس برداشته شده است و از یکی چهار دوره و از دو نسخه دیگر یکی دو دوره و دیگری فقط یک دوره و چون عدّه صفحات بعضی از نسخ مذکوره بیش از آن بود که در یک جلد متعارفی بنحویکه حمل و نقل و تقاضا آن سهل باشد بتوان تجلید نمود لهذا بعضی از آنها را بر حسب تفاوت حجم و وزن و عدّه اوراق در یک جلد و بعضی دیگری را در دو جلد و فقط یکی را در سه جلد تجلید نمودم که کلیه آنها من حیث المجموع شد هشتاد (۸۰) مجلد چنانکه سابق اشاره بدان شد.

و از این هشتاد جلد تاکنون شانزده جلد (دو جلد تاریخ بیهق نسخه لندن و چهار جلد مونس الاحرار و شش جلد کتاب الابنیه عن حقایق الادویه و چهار جلد مجمل التواریخ) بطهران بوزارت جلیله معارف فرستاده شده است. و مابقی آنها باستثنای یکی از آنها یعنی مجموعه منشآت عهد سلجوقیان و خوارزمشاهیان که سفارش عکس آن بلنن گراد داده شده و با وجود آنکه قریب یازده ماه از این فقره گذشته است و وجه آن نیز قبلاً پرداخته شده هنوز عکس آن تمام نشده است یا بلکه اصلاً شاید هیچ شروع نشده است. باری مابقی مجلّدات باستثنای این یکی، جمیعاً مجلد و مرتب و حاضر و آماده است و عنقریب همه بطهران ارسال خواهد شد انشاءالله تعالی.

اما علت اینکه از غالب کتب مذکوره سه دوره عکس برداشته شده است نه یکدوره و دو دوره، اینست که ابتدا در مراسله وزارت جلیله معارف مورّخه ۲۹ آذر ۱۳۰۷ خطاب بجناب مستطاب اجل آقای میرزا حسین خان علا، وزیر مختار محترم دولت علیه ایران در پاریس - دام ظلّه - باینجانب چنین دستورالعمل داده شده بود که از هر نسخه دو دوره عکس برداشته شود تا بیشتر در محل استفاده اهل علم بتواند واقع گردد و سپس در مراسله دیگر از همان وزارت جلیله معارف مورّخه ۱۶ فروردین ۱۳۰۹ خطاب بهمان حضرت معظم آقای علا از اینجانب چنین تقاضا شده بود که از هر نسخه که عکس برداشته میشود یک نسخه بکتابخانه ملی پاریس واگذار شود، و لازمه این مراسله منضمماً با مراسله سابق الذکر در واقع این میشد که از هر کتاب اقلاً سه دوره عکس باید برداشته شود تا دو دوره بوزارت جلیله معارف ارسال و یک دوره به کتابخانه پاریس واگذار شود. لهذا اینجانب نیز بر طبق اوامر وزارت جلیله معارف مقارن همان اوقات اغلب کتبی را که عکس آنها بایستی برداشته شود انتخاب نموده سفارش عکس آنها را بکتابخانههای مختلف اروپا دادم ولی بعدها در اواخر سنه ۱۳۰۹ که بندگان حضرت مستطاب اجل اکرم عالی آقای اعتمادالدوله، وزیر معارف - دامت شوکه - خود شخصاً باروپا تشریف

آوردند اینجانب خدمت ایشان معروض داشت که کتابخانه پاریس خود از هر نسخه که از آنجا عکس برداشته میشود صفحه [ای] دو فرانک حق قانونی تحمیلی برای اجازه دادن عکس دریافت می نماید، دیگر واگذار نمودن یک نسخه از هر کتابی که ما با این همه زحمت و مخارج گزاف عکس بر میداریم بآن کتابخانه محملی قانونی نخواهد داشت بخصوص کتبی که در کتابخانه های دیگر اروپا از قبیل لندن و برلین و وینه و کمبریج و لنین گراد و غیره موجود است که ادنی ربطی بکتابخانه پاریس ندارند. حضرت معظم له نیز عرایض اینجانب را تصدیق فرمود حکم قطعی بنسخ حکم سابق الذکر صادر فرمودند. ولی چنانکه گفته شد چون سفارش عکس اغلب کتب قبلاً داده شده بود و ارجاع آن سفارش دیگر امکان نداشت اینست که اغلب نسخ که عکس آنها برداشته شده است سه دوره است. نه دو دوره چنانکه در ابتدای امر قرار شده بود.

و مخفی نماند که مابین این نوزده نسخه که اینجانب عکس آنها را تهیه نموده است سه عدد از آنها که عبارت است از مجمل التواریخ و القصص و کتاب الابنیه عن حقایق الادویه و التوسل الی التوسل نسخه لیدن عکس متعارفی است یعنی عکس کلیشه شیشه و یکی دیگر که منافع حیوان باشد آن نیز عکس متعارفی است ولی اینجانب عکس آنها را برداشته بلکه اوراق عکس آنرا همچنان حاضر و آماده در خود پاریس از نوشته «خزانه اسناد عکسی راجع بصنایع و تاریخ» خریداری نموده ام. و دیگری که عبارت است از حدود العالم آنرا روسها خودشان پارسال در لنین گراد فتوتیبی یعنی چاپ عکسی نموده اند و من آنرا از آنجا وارد ساخته ام و مابقی چهار نسخه دیگر جمعاً بلا استثناء عکس سیاه و سفید است یعنی عکسی که کلیشه شیشه ندارد و از روی نسخه اصلی مستقیماً بروی خود کاغذ عکس برداشته میشود، و این قسم عکس اگر کسی به بیش از یکی دو نسخه محتاج نباشد از عکس متعارفی بسیار ارزانتر تمام میشود مثلاً صفحه معمولی وزیری کوچک که بعکس متعارفی ۲۰ الی ۲۵ فرانک است عکس سیاه و سفید آن از ۴ الی ۸ فرانک است همیشه تفاوت میکرده ولی عیب این عکس اینست که چون کلیشه ندارد و کسی پس از پرداخت قیمت خود کلیشه هر تعداد بخواهند بتوانند بقیمت نازل عکس بردارند که این نوع عکس سیاه و سفید هر مقدار عکس که بخواهند تقریباً بهمان قیمت عکس اولی تمام میشود زیرا که بهمان مقدار عمل تحدید میشود. اینست که اگر شخصی عده کثیری نمونه از هر عکسی لازم داشته باشد مثل کتابهایی که آنها را فتوتیبی می نمایند، یعنی خود عکس را چاپ میکنند در آنصورت واضح است که عکس متعارفی بمراتب مقرون تر بصره است تا عکس سیاه و سفید. و علت اینکه اینجانب در مورد مجمل التواریخ و القصص و کتاب الابنیه عن حقایق الادویه و التوسل الی التوسل نسخه لیدن عکس متعارفی سفارش دادیم با آنکه شیشه گرانتر بود نه عکس سیاه و سفید که ارزان بود اینست که ابتدا خیال کردم شاید بعدها در ایران کسی بصرافت طبع این نسخ بطرز فتوتیبی بیفتد و در آنصورت عکس سیاه و سفید برای این منظور مفید نخواهد بود و فقط عکس متعارفی است که این عمل را بتوسط آن میتوان انجام داد. ولی بعدها که دیدم این نوع عکس فوق العاده گران تمام میشود در مابقی نسخ ازین خیال بکلی منصرف شدم و آنها را چنانکه مذکور شد کلیه عکس سیاه و سفید برداشتم.

اینک در ذیل صورتی از خلاصه مخارجی که برای تهیه نسخ مزبوره از عکس و صحافی و غیره اینجانب در مدت این سه ساله بمصرف رسانیده ام بدست داده شده است و اصل صورت حساب بتفصیل باریز تهیه مخارج بانضمام اسناد خرج آنها همه چنانکه سابق ذکر شد بدیوان محاسبات وزارت جلیله مالیه ارسال شده است.*

* مرحوم قزوینی بعد از ارائه صورت حساب، مجدداً مطالب سابق الذکر را (و از این نوزده ... ارسال شده است) تکرار کرده اند که از اینجا حذف می شود.

صورت حساب صد هزار فرانکی که وزارت جلیله معارف برای استنساخ و عکس کتب با اختیار اینجناب محمد قزوینی گذارده است. مشتمل بر ۲۵ صفحه کتابت و ۳۱ سند خرج نمره دار از نمره ۱۱ الی نمره ۲۸ با سه ضمیمه بعلاوه یک پاکت از قبوض پستخانه صورت جمع و خرج مبلغ یکصد هزار فرانکی که از طرف وزارت جلیله معارف در تاریخ سوم (۳) اسفند هزار و سیصد و هفت (۱۳۰۷) مطابق ۲۲ فوریه ۱۹۲۹ برای استنساخ یا عکس برداشتن بعضی نسخ خطی نادره فارسی با اختیار اینجناب محمد بن عبدالوهاب قزوینی، مقیم پاریس، گذارده شده است از قرار تفصیل ذیل:

مقدمه

اینجناب مبلغ یکصد هزار فرانک مزبور را از تاریخ ورود حواله بیاریس یعنی از سوم اسفند ۱۳۰۷ (= ۲۲ فوریه ۱۹۲۹) الی حین تحریر که سی ام آبان ۱۳۱۰ تقریباً تمام و کمال بمصارف مفصله ذیل رسانیده است و بنحو اجمال اظهار میدارد که از این مبلغ تاکنون نوزده نسخه از کتب قدیمه نادره که غالباً فارسی و گاه عربی است و عموماً راجع بتاریخ و ادبیات ایران است از هر کتابی اغلب سه دوره ولی گاه کمتر و گاه بیشتر که مجموع میشود پنجاه و پنج دوره در هشتاد مجلد عکس برداشته است. و این نوزده نسخه مزبوره باستانی دو عدد از آنها که از کتابخانهای خصوصی است مابقی همه از روی کتابخانهای عمومی پاریس و لندن و کمبریج و برلین و لیدن (هلاند) و برلین و وینه و لنین گراد و قاهره عکس برداشته شده است. و پس از حاضر شدن اوراق عکس با احتیاط اینکه مبادا این اوراق که همه مجزی و جدا جداست اگر بهمین قسم که از پیش عکاس درآمده است بایران فرستاده شود در آنجا متفرق و پریشان گردد جمع اوراق عکس نسخ مزبوره را بلا استثنا در همین جا نمره گذاری و مرتب نموده و سپس همه را تجلید نمودم و در هشتاد مجلد چنانکه سابق مذکور شد.

و اسامی کتب مذکوره با عدّه مجلدات هر یک و اینکه از هر کتابی چند دوره عکس برداشته شده از قرار ذیل است:

۱. مونس الأحرار فی دقائق الأشعار؛ تألیف محمد بن بدر جاجرمی، مورّخه ۷۴۱، نسخه خصوصی. دوره ۳ جلد ۶
 ۲. التوسل الی التوسل؛ تألیف بهاء الدین محمد بغدادی، منشی نکش خوارزمشاه، مورّخه ۶۸۴، نسخه کتابخانه پاریس. دوره ۳ جلد ۶
 ۳. مجمل التواریخ و القصص؛ که در سنه ۵۲۰ تألیف شده، نسخه منحصر بفرد، کتابخانه پاریس. دوره ۳ جلد ۶
 ۴. تاریخ بیهقی؛ تألیف ابوالحسن بیهقی در سنه ۵۶۲، نسخه کتابخانه موزه بریتانیه در لندن. دوره ۳ جلد ۳
 ۵. ایضاً همان کتاب (کتابخانه برلین). دوره ۳ جلد ۶
 ۶. تاریخ سیستان، موسوم باحیاء الملوک؛ تألیف شاه حسین سیستانی، نسخه موزه بریتانیه در لندن. دوره ۳ جلد ۳
 ۷. کتاب الایته عن حقایق الأدویه؛ بخط اسدی طوسی، مورّخه ۴۴۷، نسخه منحصر بفرد کتابخانه وینه. دوره ۳ جلد ۹
 ۸. زین الأخبار؛ در تاریخ و آثار و اعیاد و عادات ملل ماضیه، نسخه کتابخانه کمبریج در انگلستان. دوره ۳ جلد ۶
 ۹. ایضاً التوسل الی التوسل؛ (رجوع بنمره ۲)، نسخه کتابخانه لیدن در هلاند، مورّخه ۶۶۸. دوره ۳ جلد ۳
 ۱۰. عتبه الکتبه؛ که مجموعه منشآت عهد سلطان سنجر است، نسخه منحصر بفرد قاهره مصر، مورّخه ۶۷۱. دوره ۴ جلد ۸
 ۱۱. تاریخ حکمای اسلام، موسوم به تمه صوان الحکمه؛ تألیف ابوالحسن بیهقی مذکور، نسخه کتابخانه برلین. دوره ۳ جلد ۳
 ۱۲. نوروزنامه؛ حکیم عمر خیام به نثر نسخه منحصر بفرد، بی تاریخ ولی قدیمی، کتابخانه برلین. دوره ۳ جلد ۳
 ۱۳. زبده التواریخ در تاریخ سلجوقیه؛ تألیف سید صدرالدین حسینی، نسخه منحصر بفرد کتابخانه لندن. دوره ۳ جلد ۳
 ۱۴. شد الأزار فی حط الأوزار در مزارات شیراز؛ تألیف معین الدین شیرازی، نسخه کتابخانه لندن. دوره ۳ جلد ۳
 ۱۵. سمط العلی للحضرة العلیا؛ در تاریخ قراختائیان کرمان، نسخه کتابخانه لندن. دوره ۳ جلد ۳
 ۱۶. دواوین شعری سته معزی و ابیر اخصیکی و ادیب صابر، فخر اصفهانی و شمس طیبی و ناصر خسرو نسخه لندن. دوره ۳ جلد ۳
 ۱۷. منافع حیوان؛ مصور، نسخه منحصر بفرد کتابخانه خصوصی پیر پونت مرگان در آمریکا. دوره ۳ جلد ۳
 ۱۸. مجموعه منشآت عهد سلجوقیان و خوارزمشاهیان، نسخه منحصر بفرد لنین گراد. دوره ۱ جلد ۱
 ۱۹. حدود العالم؛ در معرفت مسالک و ممالک، نسخه منحصر بفرد لنین گراد که چاپ عکسی شده. دوره ۲ جلد ۲
- جمع کل: ۵۵ دوره ۸۰ جلد

صورت وجوهی که اینجانب بمسیو لکویه (Lecvyer) عکاس کتابخانه ملی پاریس پرداخته‌ام

بموجب قبض نمرة ۱ و قبض نمرة ۲

فرانک	سانتیم	فرانک	سانتیم		
				از بابت سه دوره عکس سیاه و سفید مونس الاحرار فی دقایق الاشعار، نسخه خصوصى یکی از عتیقه فروشان امریکا دارای ۵۱۴ صفحه از قرار تفضیل ذیل: سه دوره عکس کتاب مزبور ۵۱۴ صفحه $\times 3 =$ ۱۵۴۲، فی ۲/۴۰ فرانک هر صفحه	۳۰ بهمن ۱۳۰۸ مطابق ۱۹ فوریه ۱۹۳۰ (قبض نمرة ۱)
		۳۷۰۰	۸۰	از بابت سه دوره عکس متعارفی کلیشه مجمل التواریخ و القصص، نسخه کتابخانه ملی پاریس نمرة ۶۲ دارای ۶۹۷ صفحه از قرار تفضیل ذیل: ۶۹۷ کلیشه شیشه، فی ۱۰ فرانک هر کلیشه تاکس، یعنی حقوق قانونی که کتابخانه ملی پاریس از هر عکس متعارفی می‌گیرد، فی ۲ فرانک هر کلیشه $2 \times 697 = 394$ سه دوره عکس کتاب مزبور یعنی ۶۹۷ صفحه $\times 3 =$ ۲۰۹۱ صفحه، فی ۱/۵۰ هر صفحه	
		۱۳۹۴			
		۳۱۳۶	۵۰		
۱۵۲۰۱	۳۰	۱۵۲۰۱	۳۰		
				از بابت سه دوره عکس سیاه و سفید التوسل الی الترسل، نسخه کتابخانه ملی پاریس، نمرة ۱۳۵۳ دارای ۳۷۸ صفحه از قرار تفضیل ذیل: ۳۷۸ صفحه $\times 3 = ۱۱۳۴$ صفحه فی ۳/۵۰ فرانک هر صفحه تاکس، یعنی حقوق قانونی که کتابخانه ملی پاریس از هر عکس سیاه و سفید می‌گیرد، فی ۶۰ سانتیم هر صفحه: $60 \times 378 =$ چهار صفحه تاکس که ابتدا برای امتحان ازو طلبیده شد، فی ۳/۵۰ فرانک صفحه تاکس چهار صفحه مزبور فی ۶۰ سانتیم هر صفحه	۴ اسفند ۱۳۰۹ مطابق ۲۳ فوریه ۱۹۳۱ (قبض نمرة ۲)
		۲۸۳۵			
		۲۲۶	۸۰		
		۱۴			
		۲	۴		
۳۰۷۸	۲۰				
				جمع کل اقلام این صفحه: هجده هزار و دوست و هفتاد و نه فرانک و پنجاه سانتیم	
۱۸۲۷۹	۵۰				

صورت وجوهی که اینجانب بکاسخانه موزه بریتانیه در لندن پرداخته‌ام بموجب قبوض نمرة ۳ و ۴ و ۵

فرانک	سانتیم	لیره	شیلینگ	پنس	
					از بابت سه دوره عکس سیاه و سفید تاریخ بیهق نسخه موزه بریتانیه در لندن بعلامت «شرقی نمرة ۳۵۷۸» دارای ۱۸۰ ورق یعنی ۳۶۰ صفحه از قرار تفضیل ذیل:
		۲۷			۱۸۰ ورق $\times 3 = 540$ ورق. فی ورقی یک شیلینگ منتهای تخفیف سه لیره درست یا صدی یازده و کسری برای سه دوره
		۳			
۲۹۸۰	۸۰	۲۴			جمع کل: ۲۴ لیره فی ۱۲۴/۲۰ فرانک
					از بابت سه دوره عکس سیاه و سفید تاریخ سیستم موسوم باحیاء الملوک نسخه موزه بریتانیه در لندن بعلامت شرقی نمرة «۲۷۷۹» دارای ۲۱۷ ورق یعنی ۴۳۴ صفحه از قرار تفضیل ذیل:
		۴۸	۱۶	۶	۲۱۷ ورق $\times 3 = 651$ ورق < فی ورقی یک شیلینگ و نیم منتهای تخفیف صدی یازده برای سه دوره
		۷	۲	۱۰	
۵۱۸۰		۴۱	۱۳	۸	جمع کل: ۴۱ لیره و ۱۲ شیلینگ و ۸ پنس فی ۱۲۴/۳۲ فرانک
					جمع کل اقلام این صفحه: هشت هزار و صد و شصت فرانک و هشتاد سانتیم
۸۱۶۰	۸۰				

صورت وجوهی که اینجانب بکتابخانه وینه (اطریش) پرداخته‌ام بموجب قبض نمرة ۶

فرانک	سانتیم	فرانک	سانتیم	
				از بابت سه دوره عکس متعارفی کلیشه کتاب الابنیه عن حقایق الادویه نسخه منحصر بفرد کتابخانه وینه بخط اسدی طوسی شاعر معروف بعلامت «A. F. ۲۴۰» دارای ۴۳۸ صفحه:
۱۰۸۰۰		۸۱۰۳		یککلم و بدون بیان تفضیل جزئیات: ده هزار و هشتصد فرانک ولی ظاهراً از روی قرائنی که از سایر عکاسخانها بدست است کلیشه شیشه را ۱۸/۵۰ فرانک حساب نموده‌اند و هر ورق عکس را ۳ فرانک از قرار تفضیل ذیل ظاهراً:
				۴۳۸ کلیشه شیشه، فی ۱۸/۵۰ فرانک: $18/50 \times 438 = 8082$ سه دوره عکس کتاب مزبور یعنی $8082 = 3 \times 2694$ صفحه
		۲۶۲۸		۱۳۱۴ صفحه، فی ۲ فرانک هر صفحه
		۶۹		مخارج ارسال بسته‌های عکس مزبور از وینه بیاریس
۱۰۸۰۰		۱۰۸۰۰		جمع کل اقلام این صفحه: ده هزار هشتصد فرانک

صورت وجوهی که اینجانب بمسٹر تامس (Tams) عکاس کتابخانه کمبریج پرداخته‌ام بموجب قبض نمرة ۷

فرانک	سانتیم	لیره	شلینگ	پنس	
					از بابت سه دوره عکس سیاه و سفید کتاب زین الأخیار نسخه کتابخانه کینگز کالج (King's collage) در کمبریج از بلاد انگلستان نمرة ۲۱۳ دارای ۲۰۹ ورق یعنی ۴۱۸ صفحه از قرار تفضیل ذیل: ۲۰۹ ورق $3 \times 27 = 627$ ورق، فی ورقی یک شلینگ و دو پنس و نیم خواهد شد ۲۷ لیره و ۱۷ شلینگ و ۷ پنس و نیم ولی عکاس سهواً یا ملاحظه دیگر کم معلوم هست یک شلینگ و یک پنس و نیم حساب نموده که شده است. مخارج ارسال بسته‌های عکس از کمبریج بیاریس
۴۸۰۰		۲۸	۱۲	۶	جمع کل: سی (۳۰) هشت لیره [و] ۱۲ شلینگ و ۶ پنس، فی ۱۲۴/۰۸ فرانک
۴۸۰۰					جمع کل اقلام این صفحه: چهار هزار و هشتصد فرانک

صورت وجوهی که اینجانب بمسیو رامو (Rameau) عکاس کتابخانه لیدن پرداخته‌ام بموجب قبض نمرة ۸ و ضمیمه آن

فرانک	سانتیم	فلورن هلاندی	سنت	
				از بابت سه دوره عکس متعارفی کلیشه کتاب التوشل الی الترشل نسخه کتابخانه لیدن از بلاد هلاند نمرة ۵۸۶ دارای ۱۳۴ ورق یعنی ۲۶۸ صفحه از قرار تفضیل ذیل: ۱۳۴ عدد کلیشه شیشه 18×24 سانتیمتری که طبق صرفه از قطع اصل کتاب تقریباً باندازه نصف کوچکتر شده است بانضمام یک دوره عکس از تمام کتاب، فی هر کلیشه با یک ورق عکس دو فلورن هلاندی سه دوره عکس کتاب مزبور (که یک دوره آن بموجب قانون کتابخانه هلاند که از هر عکس کلیشه یک نسخه برای خود نگاه میدارند متعلق بخود کتابخانه خواهد بود). ۱۳۴ ورق $3 \times 40 = 170$ سنت (سنت صد یک فلورن است). مخارج ارسال بسته‌های عکس از هلاند بیاریس
۴۴۶۰		۴۳۱	۳۰	جمع کل: ۴۳۱ فلورن هلاندی و ۳۰ سنت، فی ۱۰/۳۴ فرانک
۴۴۶۰				جمع کل اقلام این صفحه: چهار هزار و چهار صد و شصت فرانک

صورت وجوهی که اینجانب بمکاسخانه الیان سرکیس مقیم قاهره پرداخته‌ام بموجب قبض نمرة ۹ و ضمیمه آن

فرانک	سانتیم	غروش مصری	
		۲۵۴۲	از بابت چهار دوره عکس سیاه و سفید عتبه الکتبه نسخه منحصر بفرد کتابخانه ملی قاهره نمرة ۶۲۹۲ نمرة خصوصی «۱۱» ب فارسی «۹» که دارای ۳۰۸ صفحه است از قرار تفضیل ذیل: ۳۰۸ صفحه، فی ۱۱ غروش و نیم چهار نسخه از هر صفحه پس قیمت چهار دوره از تمام کتاب خواهد شد: $11/5 \times 308 = 3542$ غروش
		۸۲	مخارج ارسال بسته‌ها عکس از مصر بیاریس در ده بسته ۱۵ صفحه عکس که ابتدا برای نمونه از او خواسته شد، فی چهار غروش و نیم یا مخارج پست
۴۷۰۵	۷۰	۳۶۹۴	جمع کل: سه هزار و شصت و نود و چهار غروش مصری، فی لیره مصری یعنی صد غروش ۱۲۷/۳۹ فرانک
۴۷۰۵	۷۰		جمع کل اقلام این صفحه: چهار هزار و هفتصد و پنچ فرانک و هفتاد سانتیم

صورت وجوهی که اینجانب بمکاسخانه الیان سرکیس مقیم قاهره پرداخته‌ام بموجب قبض نمرة ۹ و ضمیمه آن

فرانک سانتیم غروش

۱۳۱۰ فروردین
۱۹۳۱ مارس
قبض نمرة ۹ و ضمیمه آن

۳۰۸ صفحه، فی ۱۱ غروش و نیم چهار نسخه از هر صفحه پس قیمت چهار دوره از تمام کتاب خواهد شد: $11/5 \times 308 = 3542$ غروش

مخارج ارسال بسته‌ها عکس از مصر بیاریس در ده بسته ۱۵ صفحه عکس که ابتدا برای نمونه از او خواسته شد، فی چهار غروش و نیم یا مخارج پست

جمع کل: سه هزار و شصت و نود و چهار غروش مصری، فی لیره مصری یعنی صد غروش ۱۲۷/۳۹ فرانک

جمع کل اقلام این صفحه: چهار هزار و هفتصد و پنچ فرانک و هفتاد سانتیم

۴۷۰۵ ۷۰ ۳۶۹۴

۴۷۰۵ ۷۰

کار آردم بسوی:

کارخانه عکس و چاپ و هفتاد سانتیم

صورت وجوهی که اینجانب بعمکاس مشهور لندن فلمینگ (Fleming) پرداخته ام بموجب قبض شماره ۱۱ و شماره ۱۲

فرانک	سانتیم	لیره	شلینگ	پنس	
					از بابت سه دوره عکس سیاه و سفید زبده التواریخ و تاریخ سلجوقیه نسخه مختصر بفرموده موزه بریتانیه بعلامت «استرو و شرقی نمره ۷» که دارای ۱۱۲ ورق یعنی ۲۲۴ صفحه است از قرار تفضیل ذیل: ۱۱۲ ورق $3 \times 336 = 336$ ورق ۳۳۶ ورق فی ورقی ۱ شلینگ و ۳ پنس از بابت سه دوره عکس سیاه و سفید شد الأزار عن حط الأوزار در مزارات شیراز نسخه موزه بریتانیه بعلامت «شرقی ۳۳۹۵» که دارای ۱۸۰ ورق یعنی ۳۹۰ صفحه است از قرار تفضیل ذیل: ۱۸۰ ورق $2 \times 540 = 540$ ورق ۵۴۰ ورق فی ورقی ۱ شلینگ از بابت سه دوره عکس سیاه و سفید سمط العلی للمحضرة العلیا در تاریخ قراختایان کرمان نسخه موزه بریتانیه بعلامت «مجموعه ۲۲۶۹۵ قسمت دوم» که دارای ۱۱۹ ورق یعنی ۲۳۸ صفحه است از قرار تفضیل ذیل: ۱۱۹ ورق $3 \times 357 = 357$ ورق ۳۵۷ ورق فی ورقی ۱ شلینگ مخارج ارسال بسته های عکس از لندن بیاریس منتهای تخفیف صدی پانزده که این عکاس داده است برای سه دوره عکس
		۲۱			
		۲۷			
			۱۷	۱۷	
				۱۸	
		۱۰		۳	
۷۰۵۶		۵۶	۱۴	۹	جمع کل: ۵۶ لیره و ۱۴ شلینگ و ۹ پنس فی ۱۲۴/۲۶ فرانک

ادامه صورت حساب فلمینگ

فرانک	سانتیم	لیره	شلینگ	پنس	
					از بابت سه دوره عکس سیاه و سفید دواین شعراء سته فارسی معزی، اثیر اخیسکتی و ادیب صابر، قمر اصفهانی و شمس طیبی و ناصر خسرو نسخه بسیار نفیس بسیار بزرگ مصور کتابخانه دیوان هند در لندن «نمره ۱۲۲» که دارای ۲۲۵ صفحه بسیار بزرگ است از قرار تفضیل ذیل: ۲۲۵ صفحه $3 \times 675 = 675$ صفحه ۶۷۵ صفحه بسیار بزرگ فی صفحه ۲/۶ شلینگ منتهای تخفیف صدی پانزده که این عکاس داده است برای سه دوره عکس
		۸۴	۷	۶	
		۱۲	۱۳	۱	
		۷۱	۱۴	۵	
			۶		مخارج ارسال بسته های عکس از لندن به بیاریس
۸۱۷۱	۷۰	۷۲		۵	جمع کل: هفتاد و دو لیره و ۵ پنس فی ۱۲۴/۵۷ فرانک
۱۶۰۲۷	۷۰				جمع کل اقلام: شانزده هزار و بیست و هفت فرانک و هفتاد سانتیم

صورت وجوهی که اینجانب بهکاسخانه کتابخانه دولتی برلین پرداخته‌ام بموجب قبض شماره ۱۰

فرانک	سائتیم	مارک	فنیک	
				از بابت سه دوره عکس سیاه و سفید تاریخ بیهق نسخه کتابخانه برلین بعلامت «اشیرنگر ۲۰۷۳» که دارای ۳۳۸ صفحه است از قرار ذیل: ۳۳۸ صفحه $\times 3 = ۱۰۱۴$ صفحه
		۶۰۸	۴۰	۱۰۱۴ صفحه فی صفحه ۰/۶۰ مارک (یا ۶۰ فنیک، فنیک صد یک مارک است). از بابت سه دوره عکس سیاه و سفید تاریخ حکمای اسلام معروف به تتمه صوان الحکمة نسخه کتابخانه برلین بعلامت «پترمن ۲ نمرة ۴۷۳۷» که دارای ۹۹ ورق یعنی ۱۹۸ صفحه است از قرار تفصیل ذیل: ۹۹ ورق $\times 3 = ۲۹۷$ ورق ۲۹۷ ورق، فی ورقی ۰/۶۰ مارک
		۱۷۸	۲۰	از بابت سه دوره عکس سیاه و سفید نوروزنامه خیام نسخه منحصر بفرد کتابخانه برلین بعلامت «شرقی ۲۴۵ نمرة ۵» دارای ۵۶ صفحه از قرار ذیل: ۵۶ صفحه $\times 3 = ۱۶۸$ صفحه ۱۶۸ صفحه فی صفحه ۰/۶۰ مارک
۵۴۱۰	۷۰	۸۸۷	۴۰	جمع کل: ۸۸۷/۴۰ مارک، فی مارکی ۶/۱۰ فرانک منتهای تخفیف صدی هفت و نیم تقریباً که کتابخانه داده است برای سه دوره عکس
۴۱۰	۷۰			
۵۰۰۰	۰۰			
۵۰۰۰				جمع کل اقلام این صفحه: پنجهزار فرانک

۳ و ۴ در متن شماره‌ها، جایجا بعلامت و نمرة پترمن ۲ نمرة ۷۳۷ و (اشیرنگر نمرة ۲۰۷) نوشته شده بود که شادروان علامه قزوینی به این ترتیب توضیح می‌دهد: [سهواً ازین خلطی و تقدیم و تأخیری در علامت و نمرة تاریخ بیهقی و تتمه صوان الحکمة بعمل آمده بود و علامت و نمرة یکی را بجای دیگری نوشته‌ام و اکنون با مرکب سرخ اصلاح کردم.]

صورت وجوهی که اینجانب «بمخزن اسناد عکاسی راجع بصنایع و تاریخ» پرداخته‌ام بموجب قبض نمره ۱۳ و ۱۴

فرانک	سانتیم	فرانک	سانتیم		
				از بابت سه دوره عکس متعارفی منافع حیوان نسخه فارسی	۵ اسفند ۱۳۰۹
				مصور که در عهد غازان پادشاه مقول کتابت شده است دارای ۹۶	۴ فروردین ۱۳۱۰
				صفحه از قرار ذیل:	مطابق ۲۴ فوریه
				۹۶ صفحه 3×288 صفحه	۲۵ مارس ۱۹۳۱
		۱۴۴۰		۲۸۸ صفحه، فی صفحه ۵ فرانک	(قبض نمره: ۱۳ و ۱۴)
		۱۲		۳ صفحه که ابتدا برای نمونه خواسته شد از کتابی دیگر که بعد	
		۲		دیدم بکار نمی‌خورد، فی ۴ فرانک	
				مخارج پست حساب کرده است.	
۱۴۵۴		۱۴۵۴		جمع کل اقلام این صفحه: هزار و چهار صد و پنجاه چهار فرانک	

صورت وجوهی که اینجانب برای استنساخ مقدمه تاریخ بیهق باق‌ای محمد طبق اوکیج (Okic) ... ؟ پرداخته‌ام
بموجب قبض نمره ۱۵

فرانک	سانتیم	فرانک	سانتیم		
				از بابت استنساخ سه دوره مقدمه تاریخ بیهق نسخه برلین که	۲۹ تیر ۱۳۱۰
				دارای ۴۷ صفحه است از قرار تفصیل ذیل:	مطابق ۲۸ ژوئیه ۱۹۳۱
				۴۷ صفحه 3×141 صفحه	(قبض نمره: ۱۵)
				۱۴۱ صفحه، فی صفحه $4/25$ فرانک = $599/25$ فرانک	
				که با اضافه کسر ۷۵ سانتیم یک کاسه ۶۰۰ فرانک بایشان	
		۶۰۰		پرداخته شد.	
۶۰۰				جمع کل اقلام این صفحه: ششصد فرانک	

صورت وجوهی که اینجانب آقای میرزا مهدی خان ملکی فرزند جناب آقای آقا شیخ رضی ملکی پرداخته ام
بموجب قبض نمرة ۱۶

فرانک	سانتیم	فرانک	سانتیم	
				از بابت جمع و ترتیب و نمره گذاری اوراق عکس نسخ از قرار تفضیل ذیل:
				۱۹ مرداد ۱۳۱۰
				مطابق غره اوت ۱۹۲۱
				(قبض نمرة ۱۶)
				تاریخ بیهق نسخه برلین
				۳ دوره ۱۰۱۴ صفحه
				تمه صوان الحکمة
				۳ = ۲۹۷
				نوروزنامه ختیم
				۳ = ۱۶۷
				احیاء الملوک
				۳ = ۱۶۷
				شدّ الإزار عن حظّ الأوزار
				۳ = ۵۴۰
				سمط العلی
				۳ = ۳۵۷
				زبدة التواریخ
				۳ = ۳۳۶
				التوسل الی الترسل (نسخة پاریس)
				۲ = ۱۱۲۴
				همان کتاب (نسخة لیدن)
				۳ = ۴۰۲
				دواوین شعراء سته
				۳ = ۶۷۵
				عتبة الکتبه
				۴ = ۱۲۳۲
				۳۴ دوره ۶۰۸۵ صفحه
				جمع کل: شش هزار و هشتصد و پنج صفحه و بمدت ۱۲۰ ساعت
		۲۴۰۰		کار، فی ساعتی بیست ۲ فرانک
				سایر مخارج متفرقه که ایشان پرداخته اند از قبیل کرایه اتومبیل
				برای حمل و نقل بسته های کتب و خرید مقدار کتابچه و غیره و
		۱۲۵		غیره من حیث المجموع
		۲۵۲۵		
۲۵۲۵				جمع کل اقلام این صفحه: دو هزار و پانصد و بیست و پنج فرانک

صورت وجوهی که اینجانب آقای میرزا مهدی خان ملکی فرزند جناب آقای آقا شیخ رضی ملکی
بموجب قبض نمرة ۱۶

۱۳۱۰ مرداد ۱۹
مطابق غره اوت ۱۹۲۱
(قبض نمرة ۱۶)

تاریخ بیهق نسخه برلین
۳ دوره ۱۰۱۴ صفحه
تمه صوان الحکمة
۳ = ۲۹۷

نوروزنامه ختیم
۳ = ۱۶۷
احیاء الملوک
۳ = ۱۶۷
شدّ الإزار عن حظّ الأوزار
۳ = ۵۴۰
سمط العلی
۳ = ۳۵۷
زبدة التواریخ
۳ = ۳۳۶
التوسل الی الترسل (نسخة پاریس)
۲ = ۱۱۲۴
همان کتاب (نسخة لیدن)
۳ = ۴۰۲
دواوین شعراء سته
۳ = ۶۷۵
عتبة الکتبه
۴ = ۱۲۳۲
۳۴ دوره ۶۰۸۵ صفحه

جمع کل: شش هزار و هشتصد و پنج صفحه و بمدت ۱۲۰ ساعت
کار، فی ساعتی بیست ۲ فرانک
سایر مخارج متفرقه که ایشان پرداخته اند از قبیل کرایه اتومبیل
برای حمل و نقل بسته های کتب و خرید مقدار کتابچه و غیره و
غیره من حیث المجموع
۱۲۵
۲۵۲۵

جمع کل اقلام این صفحه: دو هزار و پانصد و بیست و پنج فرانک

صورت وجوهی که اینجانب با آکادمی علوم جماهیر متحده شوروی روسیه در لتین گراد پرداخته ام
بموجب قبض نمرة ۱۷ و ضمیمه آن و مراسله نمرة ۱۸

فرانک	سانتیم	منات	کیک			
		۲۵۹	۲۰	از بابت یک دوره عکس سیا، و سفید مجموعه از منشآت عهد سلجوقیان و خوارزمشاهیان نسخه منحصر بفرد موزه آسیایی در لتین گراد نمرة ۲۸۲ دارای ۴۳۲ صفحه از قرار تفصیل ذیل: ۴۳۲ صفحه، فی صفحه: ۶۰ کیک	۱۵ بهمن ۱۳۰۹	مطابق ۴ فوریه ۱۹۳۱
		۵	۸۰	مخارج تخمینی ارسال اوراق عکس از لتین گراد بسیار کم که قبلاً پرداخته شد.		(قبض نمرة ۱۷ و ضمیمه آن)
۳۴۹۸		۲۶۵		جمع کل: دوست و شصت و پنج منات، فی ۱۳/۲۰ فرانک		
				تنبیه: این نسخه هنوز عکس آن تمام نشده است و تاکنون خیری در آن خصوص از لتین گراد نرسیده است و باین ملاحظه اصل قبض نمرة ۱۷ و ضمیمه آنرا با احتیاط اینکه مبدا محل احتیاج شود فعلاً نزد خود نگاهداشته فقط سوادى از آنها را فرستادم و پس از اینکه عکسها رسید عین قبض مزبور و ضمیمه آن نیز فرستاده خواهد شد.		

فرانک	سانتیم	منات	کیک			
		۴۰	۲	از بابت دو نسخه فتوتیبی (چاپ عکسی) حدود العالم نسخه منحصر بفرد موزه آسیایی آکادمی علوم روسیه در لتین گراد از قرار تفصیل ذیل: دو نسخه فتوتیبی از کتاب مزبور، فی ۲۰ منات مخارج ارسال آنها از لتین گراد بسیار کم	۲۷ تیر ۱۳۱۰	مطابق ۱۹ ژوئیه ۱۹۳۱
		۴۲		جمع کل: چهل و دو منات، فی ۱۳/۲۳ فرانک		(مراسله نمرة ۱۸)
				تنبیه: مراسله نمرة ۱۸ چنانکه ملاحظه میشود مشتمل بر قیمت سه نسخه از حدود العالم است ببلغ ۶۳ منات ولی چون یکی ازین سه نسخه را اینجانب برای خودم سفارش داده بودم لهذا ۲۱ منات قیمت نسخه خودم را از ۶۳ منات کم کرده فقط سابقی را که ۴۲ منات است بحساب دولت آوردم چنانکه مشاهده می شود.		
۴۰۵۴	۱۰			جمع کل اقلام این صفحه: چهار هزار و پنجاه و چهار فرانک و ده سانتیم		

صورت وجهی که اینجانب بمسیو لکویه (Lecvyer) صحاف ساکن پاریس نمره ۳ کوچه شامپو لیون پرداخته‌ام بموجب قبوض نمره ۱۹ و ۲۰ و ۲۱ و ۲۲ از بابت تجلید ۷۹ جلد کتاب از قرار تفصیل ذیل:

فرانک	سانتیم	فرانک	سانتیم
		۶۰۰	از بابت تجلید شش جلد یعنی دو دوره از کتاب الابنیه فی حقایق الادویه تجلید اعلی مذهب جلدی ۱۰۰ فرانک از بابت تجلید سه جلد یعنی یکدوره از همان کتاب تجلید وسط، فی جلدی ۳۰ فرانک
		۹۰	از بابت اجرت چسباندن ۱۳۱۴ ورقه عکس (یعنی سه دوره از کتاب مزبور هر دوره ۴۳۱ ورقه: $۳ \times ۴۳۸ = ۱۳۱۴$) روی کاغذ
		۶۵۷	ته بندی علیحده، فی ورقی ۵۰ سانتیم
		۱۰	چند ورق کاغذ صیقلی در اول و آخر هر جلدی
۱۳۵۷		۱۳۵۷	جمع کل اقلام قبض نمره ۱۹: هزار و سیصد و پنجاه و هفت فرانک

31 ~~29~~ 12

بابت کتاب
وارد کاغذ من کتابخانه که اینجانب
دو بار کپی کرده ام و بر این مقدار نوشته‌ام و آن دو بار کپی صورت
مستند یعنی این مقدار هزار و اندک کلمه است. همان مقدار که در این کتاب
در حدیث تقاضای ارسال دارد در ۲۸ اکتبر و دیگری در تاریخ ۱۷ صفر
قلم بردارید و در خلاصه الایضار در ۱۹ کتاب که اینجانب
در ۱۲ اکتبر مستند است و در خلاصه الایضار در ۱۲ اکتبر.

فرانک	سانتیم	فرانک	سانتیم	
		۵۶۴		از بابت تجلید شش جلد یعنی سه دوره از کتاب عتبه الکتبه تجلید اعلیٰ مذهب، فی جلدی ۹۴ فرانک
		۷۰		از بابت تجلید دو جلد یعنی یک دوره از همان کتاب تجلید وسط، فی ۲۵ فرانک
		۶۷۷	۶۰	از بابت چسباندن ۱۲۳۲ ورقه عکس (یعنی چهار دوره از کتاب مزبور هر دوره ۳۰۸ ورقه: $۳۰۸ \times ۴ = ۱۲۳۲$) روی کاغذ ته بندی علیحده، فی ورقی ۵۵ سانتیم
		۳۶۰		از بابت تجلید چهار جلد یعنی دو دوره از التوسل الی الترشل نسخه پاریس تجلید اعلیٰ مذهب، فی جلدی ۹۰ فرانک
		۷۰		از بابت تجلید دو جلد یعنی یک دوره از همان کتاب تجلید وسط، فی ۳۵ فرانک
		۶۲۳	۳۰	از بابت چسباندن ۱۱۳۴ ورقه عکس (یعنی سه دوره از کتاب مزبور هر دوره ۳۷۸ ورقه: $۳۷۸ \times ۳ = ۱۱۳۴$) روی کاغذ ته بندی علیحده، فی ورقی ۵۵ سانتیم
		۱۶۰		از بابت تجلید دو جلد تنه صوان الحکمه تجلید اعلیٰ مذهب، فی ۸۰ فرانک
		۳۰		از بابت تجلید یک جلد از همان کتاب تجلید وسط، فی ۳۰ فرانک
		۲۵۵۴	۹۰	
		۱۴۸	۵۰	از بابت اجرت چسباندن ۲۹۷ ورقه عکس (یعنی سه دوره از کتاب مزبور هر دوره ۹۹ ورقه: $۹۹ \times ۳ = ۲۹۷$) روی کاغذ ته بندی علیحده، فی ۵۰ سانتیم ورقی
		۱۸۰		از بابت تجلید دو جلد سمط العلی تجلید اعلیٰ مذهب، فی جلدی ۹۰ فرانک
		۳۵		از بابت تجلید یک جلد از همان کتاب تجلید وسط فی ۳۵ فرانک
		۱۹۱	۳۵	از بابت اجرت چسباندن ۳۵۷ ورقه عکس (یعنی سه دوره از کتاب مزبور هر دوره ۱۱۹ ورقه: $۱۱۹ \times ۳ = ۳۵۷$) روی کاغذ ته بندی علیحده، فی ورقی ۵۵ سانتیم
		۱۶۰		از بابت تجلید دو جلد التوسل الی الترشل نسخه لندن تجلید اعلیٰ مذهب، فی ۸۰ فرانک
		۳۰		از بابت تجلید یک جلد از همان کتاب تجلید وسط، فی ۳۰ فرانک
		۲۰۲	۵۰	از بابت اجرت چسباندن ۴۰۵ ورقه: $۴۰۵ = ۳ \times ۱۳۵$ روی کاغذ ته بندی علیحده، فی ورقی ۵۰ سانتیم
		۱۷۰		از بابت تجلید دو جلد نوروزنامه خیام تجلید اعلیٰ مذهب، فی ۸۵ فرانک
		۳۲		از بابت تجلید یک جلد از همان کتاب تجلید وسط، فی ۳۲ فرانک
		۹۲	۴۰	از بابت اجرت چسباندن ۱۶۸ ورق عکس (یعنی سه دوره از کتاب مزبور هر دوره ۵۶ ورقه: $۵۶ \times ۳ = ۱۶۸$) روی کاغذ ته بندی علیحده، فی ورقی ۵۵ سانتیم
		۳۶۰		از بابت تجلید چهار جلد یعنی دو دوره از تاریخ بیهق نسخه برلین تجلید اعلیٰ مذهب، فی جلدی ۹۰ فرانک
		۷۰		از بابت تجلید دو جلد یعنی یک دوره از تاریخ بیهق نسخه برلین تجلید وسط، فی ۳۵ فرانک
		۵۵۷	۵۰	از بابت اجرت چسباندن ۱۰۱۴ ورقه عکس (یعنی سه دوره از کتاب مزبور هر دوره ۳۳۸ ورقه: $۳۳۸ \times ۳ = ۱۰۱۴$) روی کاغذ ته بندی علیحده، فی ورقی ۵۵ سانتیم
		۴۴۸		از بابت تجلید چهار جلد یعنی دو دوره زین الاخبار تجلید اعلیٰ مذهب، فی جلدی ۱۲۲ فرانک
		۹۰		از بابت تجلید دو جلد یعنی یک دوره از همان کتاب تجلید وسط فی ۴۵ فرانک
		۵۰۱	۶۰	از بابت اجرت چسباندن ۶۲۷ ورقه عکس (یعنی سه دوره از کتاب مزبور هر دوره ۲۰۹ ورقه: $۲۰۹ \times ۳ = ۶۲۷$) روی کاغذ ته بندی علیحده، فی ورقی ۸۰ سانتیم
		۲۵۰		از بابت تجلید دو جلد احیاء الملوک تجلید اعلیٰ مذهب، فی ۱۲۵ فرانک
		۴۵		از بابت تجلید یک جلد از همان کتاب تجلید وسط، فی ۴۵ فرانک
		۵۲۳	۲۰	از بابت اجرت چسباندن ۶۵۴ ورقه عکس (یعنی سه دوره از کتاب مزبور هر دوره ۲۱۸ ورقه: $۲۱۸ \times ۳ = ۶۵۴$) روی کاغذ ته بندی علیحده، فی ورقی ۸۰ سانتیم
۶۶۸۱	۹۵	۶۶۸۱	۹۵	جمع کل اقلام قبض نمره ۲۰: شش هزار و ششصد و هشتاد و یک فرانک و نود و پنج سانتیم
۱۳۵۷				جمع کل اقلام قبض سابق یعنی قبض نمره ۱۹
۸۰۳۸	۹۵			جمع کل: دو قبض نمرات ۱۹ و ۲۰

فرانک	سانتیم	فرانک	سانتیم	
		۱۸۰		از بابت تجلید شد الا زار تجلید اعلیٰ مذهب، فی ۹۰ فرانک
		۳۵		از بابت تجلید یک جلد از همان کتاب تجلید وسط، فی ۳۵ فرانک
				از بابت اجرت چسباندن ۵۴۳ ورقه عکس (یعنی سه دوره از کتاب مزبور
				هر دوره ۱۸۱ ورقه $3 \times 181 = 543$) روی کاغذ ته‌بندی علیحده، فی
		۲۹۸	۶۵	ورقی ۵۵ سانتیم
		۲۲۴		از بابت تجلید دو جلد زیدة التواریخ تجلید اعلیٰ مذهب ۱۱۲ فرانک
		۴۰		از بابت تجلید یک جلد از همان کتاب تجلید وسط، فی ۴۰ فرانک
				از بابت اجرت چسباندن ۳۳۶ ورقه عکس (یعنی سه دوره از کتاب مزبور
				هر دوره ۱۱۲ ورقه: $3 \times 112 = 336$) روی کاغذ ته‌بندی علیحده، فی
		۲۵۲		ورقی ۷۵ سانتیم
				از بابت تجلید دو جلد بسیار بزرگ طویل عریض دواوین شعرا سته تجلید
		۲۵۰		اعلیٰ مذهب، فی جلدی ۲۲۵ فرانک
		۸۰		از بابت تجلید یک جلد از همان کتاب تجلید وسط، فی ۸۰ فرانک
				از بابت اجرت چسباندن ۶۷۲ ورقه عکس بسیار بزرگ (یعنی سه دوره از
				کتاب مزبور هر دوره ۲۲۴ ورقه: $3 \times 224 = 672$) روی کاغذ ته‌بندی
		۱۰۷۵	۲۰	علیحده، فی ورقی ۱/۶۰ فرانک
۲۶۲۴	۸۵	۲۶۲۴	۸۵	جمع کل اقلام قبض نمرة ۲۱: دو هزار و ششصد و سی و چهار فرانک و ۸۵ سانتیم
۸۰۲۸	۹۵			جمع دو قبض سابق یعنی قبض نمرة ۱۹ و ۲۰
۱۰۶۷۳	۸۰			جمع کل: سه قبض نمرة ۱۹ و ۲۰ و ۲۱

۲۴ شهریور ۱۳۱۰
 مطابق ۱۶ سپتامبر ۱۹۳۱
 (قبض نمرة ۲۱)

از بابت تجلید شد الا زار تجلید اعلیٰ مذهب فی ۹۰ فرانک
 از بابت تجلید یک جلد از همان کتاب تجلید وسط فی ۳۵ فرانک
 از بابت اجرت چسباندن ۵۴۳ ورقه عکس (یعنی سه دوره از کتاب مزبور
 هر دوره ۱۸۱ ورقه $3 \times 181 = 543$) روی کاغذ ته‌بندی علیحده فی
 ورقی ۵۵ سانتیم
 از بابت تجلید دو جلد زیدة التواریخ تجلید اعلیٰ مذهب ۱۱۲ فرانک
 از بابت تجلید یک جلد از همان کتاب تجلید وسط فی ۴۰ فرانک
 از بابت اجرت چسباندن ۳۳۶ ورقه عکس (یعنی سه دوره از کتاب مزبور
 هر دوره ۱۱۲ ورقه: $3 \times 112 = 336$) روی کاغذ ته‌بندی علیحده فی
 ورقی ۷۵ سانتیم
 از بابت تجلید دو جلد بسیار بزرگ طویل عریض دواوین شعرا سته تجلید
 اعلیٰ مذهب فی جلدی ۲۲۵ فرانک
 از بابت تجلید یک جلد از همان کتاب تجلید وسط فی ۸۰ فرانک
 از بابت اجرت چسباندن ۶۷۲ ورقه عکس بسیار بزرگ (یعنی سه دوره از
 کتاب مزبور هر دوره ۲۲۴ ورقه: $3 \times 224 = 672$) روی کاغذ ته‌بندی
 علیحده فی ورقی ۱/۶۰ فرانک

جمع کل اقلام قبض نمرة ۲۱: دو هزار و ششصد و سی و چهار فرانک و ۸۵ سانتیم
 جمع دو قبض سابق یعنی قبض نمرة ۱۹ و ۲۰
 جمع کل: سه قبض نمرة ۱۹ و ۲۰ و ۲۱

(تفصیلاً در پیوسته)

فرانک	سانتیم	فرانک	سانتیم	
				۱۰ آبان ۱۳۱۰ مطابق ۲ نوامبر ۱۹۳۱ (قبض نمرة ۲۲)
		۴۰۰		از بابت تجلید چهار جلد یعنی دو دوره مونس الاحرار تجلید اعلیٰ مذهب، فی ۱۰۰ فرانک
		۷۰		از بابت تجلید دو جلد یعنی یکدوره از همان کتاب تجلید وسط، فی ۳۵ فرانک
		۱۲۳۳	۶۰	از بابت اجرت چسباندن ۱۵۴۲ ورقه عکس (یعنی سه دوره از کتاب مزبور هر دوره ۵۱۴ ورقه: $۳ \times ۵۱۴ = ۱۵۴۲$) روی کاغذ ته‌بندی علیحده، فی ورقی ۸۰ سانتیم
		۶۰		از بابت تجلید دو جلد تاریخ بی‌هق نسخه لندن تجلید اعلیٰ فی ۳۰ فرانک
		۲۶		از بابت تجلید یک جلد تاریخ بی‌هق، نسخه لندن تجلید وسط، فی ۲۶ فرانک
		۲۱۶		از بابت اجرت چسباندن ۵۴۰ ورقه عکس (یعنی سه دوره از کتاب مزبور هر دوره ۱۸۰ ورقه: $۳ \times ۱۸۰ = ۵۴۰$) روی کاغذ ته‌بندی علیحده، فی ورقی ۴۰ سانتیم
		۹۶۰		از بابت تجلید چهار جلد یعنی دو دوره مُجمل‌التواریخ تجلید اعلیٰ تمام جرم، فی ۲۴۰ فرانک
		۲۸۰		از بابت تذهیب چهار جلد مذکور تذهیب صنعتی اعلیٰ، فی ۷۰ فرانک
		۱۰۰		از بابت تجلید دو جلد یعنی یک دوره از همان کتاب تجلید وسط فی ۵۰ فرانک
		۲۱۰۰		از بابت اجرت چسباندن ۲۱۰۰ ورقه عکس (یعنی سه دوره از کتاب مزبور هر دوره ۷۰۰ ورقه: $۳ \times ۷۰۰ = ۲۱۰۰$) روی کاغذ ته‌بندی علیحده، فی ۱ فرانک
		۱۰۰		از بابت تجلید دو جلد منافع حیوان تجلید اعلیٰ مذهب، فی ۵۰ فرانک
		۳۰		از بابت تجلید یک جلد از همان کتاب تجلید وسط، فی ۳۰ فرانک
		۱۴۲	۵۰	از بابت اجرت چسباندن ۲۸۵ ورقه عکس (یعنی سه دوره از کتاب مزبور هر دوره ۹۵ ورقه: $۳ \times ۹۵ = ۲۸۵$) روی کاغذ ته‌بندی علیحده، فی ورقی ۵۰ سانتیم
		۱۰۰		از بابت تجلید دو جلد حدود‌العالم تجلید اعلیٰ مذهب، فی ۵۰ فرانک
		۳۰		از بابت تجلید یک جلد از همان کتاب حدود‌العالم تجلید وسط، فی ۳۰ فرانک
				تنبیه اول: این قلم اخیر را صحاف سهواً اینجا بحساب آورده است این قلم جزو کتاب‌های خود اینجانب است که باو سفارش تجلید داده بودم او اشتهاهاً اینجا داخل کرده است و من برای اینکه حساب او بر هم نخورد اینجا دست زده ولی این سی فرانک را از طلب او از دولت در آخرین صفحه تفریق کرده‌ام چنانکه ملاحظه خواهد شد.
				تنبیه دوم: چون این کتاب حدود‌العالم را نین‌گراد قنوتیبی شده بود و بنا براین مثل عموم کتب چاپی جزوه جزوه را به (؟) اوراق مجزای علیحده لهذا اجرت چسباندن ورقه‌های عکس روی کاغذ ته‌بندی مثل سایر اوراق بآن تعلق نگرفت.
۵۸۴۸	۱۰	۵۸۴۸	۱۰	جمع کل اقلام: قبض نمرة ۲۲
۱۰۷۳	۸۰			جمع کل اقلام: سه قبض سابق یعنی قبوض نمرة ۱۹ و ۲۰ و ۲۱
۱۶۵۲۱	۹۰			جمع کل مجموع قبوض اربعه صحاف: نمرة ۱۹ الی ۲۲
۳۰				منهای ۳۰ فرانک قلم وجه این صفحه که چنانکه گذشت صحاف سهواً بحساب آورده است.
۱۶۴۹۱	۹۰			الباقی مجموع کل خرجی که اینجانب بصحاف پرداخته‌ام: شازده هزار و چهار صد و نود و یک فرانک و نود سانتیم

مخارج هزینه متفرقه

فرانک	سانتیم		
		صورت مخارج هزینه متفرقه از قبیل اجرت پست، ارسال کتب و کمرگ، ورود بسته‌های عکس و خرید کاغذ لافافه و غیره که چون غالباً بسیار جزئی بوده است سند خرجی برای اغلب آنها هزینه بعضی مخارج نسبتاً عمده که نمره قبوض آنها در ذیل داده شده است بدست ندارم و در تحت مسئولیت خودم این مخارج را کرده‌ام از قرار تفصیل ذیل:	
۲۶	۹۵	گمرک ورود سه بسته عکس تاریخ بهیق از لندن (قبض نمره ۲۳)	۲۶ تیر ۱۳۰۸
۱۵۹		اجرت پست ارسال دو نسخه تاریخ بهیق نسخه لندن برای وزارت جلیله معارف بطهران بعنوان مکتوب سفارش دو قبضه محض مزید اطمینان ۲ بسته، فی ۷۱/۵ فرانک (ولی چون دیدم عنوان مکتوب سفارش بسیار گران تمام می‌شود بعدها دیگر این کار را نکردم و بسته‌ها را باین عنوان معمولی مطبوعات فرستادم و خواهم فرستاد.)	۲۷ شهریور ۱۳۰۸
۲۵	۴۵	گمرک ورود یک بسته عکس کتاب الائنه عن حقایق الادویه از وینه (قبض نمره ۲۴)	۲۴ آبان ۱۳۰۸
۶۸	۳۰	گمرک ورود دو بسته دیگر عکس همان کتاب (قبض نمره ۲۵)	۲۷ آبان ۱۳۰۸
۸۷	۶۵	اجرت پست ارسال ۴ جلد مونس الاحرار برای وزارت جلیله معارف بطهران	۷ دی ۱۳۰۸
۱۳۱		اجرت پست ارسال ۶ جلد کتاب الائنه برای وزارت جلیله معارف بطهران	۲۷ آبان ۱۳۰۹
۱۰۰		«تعارفی» که بمعاون عکاس کتابخانه ملی وعده کرده بودم که کار ما را بر سایرین تقدم بدارد.	۲ اسفند ۱۳۰۹
۵۳	۵۰	گمرک ورود ۹ بسته عکس تنمه صوان الحکمه و تاریخ بهیق نسخه برلین و نوروزنامه از برلین	۲ اسفند ۱۳۰۹
۲۶	۵۰	گمرک ورود ۴ بسته عکس احیاء الملوک از لندن بدفعات	۲۸ و ۳۰ اسفند ۱۳۰۹
۸۰		اجرت پست ارسال ۴ جلد مجمل التواریخ و التخصص برای وزارت جلیله معارف بطهران	۶ اسفند ۱۳۰۹
۶۱	۷۵	گمرک ورود ۷ بسته عکس زین الاخبار از کمریج	۱۸ اسفند ۱۳۰۹
۷۷	۵۰	گمرک ورود ۱۰ بسته عکس زین التواریخ و مسطط العلی و شدالازار از لندن بدفعات	۲۲ و ۲۶ و ۲۷ اسفند ۱۳۰۹
۹۷		گمرک ورود ۱۰ بسته عکس عتبه الکتابه از مصر بدفعات	۹ و ۱۰ فروردین ۱۳۱۰
		گمرک ورود دو بسته بزرگ عکس دو اوین شعراء سنه از لندن که چون بمبلغ گزافی گویا دولت لیره تهیه کرده بوده‌اند گمرکش بسیار گران شد. (قبض نمره ۲۶)	۱۴ اردیبهشت ۱۳۱۰
۲۶۴	۳۰	گمرک ورود یک بسته عکس التوسل الی التوسل نسخه لندن که چون برای احتیاط مبلغ کثیری تهیه کرده بوده‌اند گمرکش گران تمام شد. (قبض نمره ۲۷)	۲۸ تیر ۱۳۱۰
۱۰۲	۴۰	کاغذ لافافه و مقوا و ریسمان و غیره برای ارسال کتب بطهران (قبض نمره ۲۸)	۸ آبان ۱۳۱۰
۹۳	۳۵	مجموع آنچه بتفاریق درین مدت سه سال بصحاف و عکاس از بابت کرایه اتوموبیل آنها برای حمل و نقل بسته‌های عکسی از منزل تا منزل خودشان یا بالعکس هر دفعه دستی پرداخته‌ام.	
۱۵۷			
۱۶۲۱	۶۵	جمع کل اقلام این صفحه: هزار و ششصد و بیست و یک فرانک و شصت و پنج سانتیم	

خلاصه جمیع صفحات گذشته

فرانک	سانتیم	حاصل جمع کلیه صورت حساب‌های سابق که همه در این صفحه یک کاسه جمع آوری شده است.	
۱۸۲۷۹	۵۰	حاصل جمع صفحه ۶ وجوهی که بعکاس کتابخانه ملی پاریس پرداخته‌ام.	۳۰ بهمن ۱۳۰۸ و ۲ اسفند ۱۳۰۹
۸۱۶۰	۸۰	حاصل جمع صفحه ۷ وجوهی که بعکاسخانه موزه بریتانیه در لندن پرداخته‌ام.	۲۹ خرداد ۱۳۰۸ و ۲۵ اسفند ۱۳۰۹
۱۰۸۰۰		حاصل جمع صفحه ۸ وجوهی که بعکاسخانه کتابخانه ملی وینه پرداخته‌ام.	۲۵ مرداد ۱۳۰۸
۴۸۰۰		حاصل جمع صفحه ۹ وجوهی که بعکاس کتابخانه کمبریج پرداخته‌ام.	۲ و ۱۱ فروردین ۱۳۱۰
۴۴۶۰		حاصل جمع صفحه ۱۰ وجوهی که بعکاس کتابخانه لیدن پرداخته‌ام.	۱۱ مرداد ۱۳۱۰
۴۷۰۵	۷۰	حاصل جمع صفحه ۱۱ وجوهی که بعکاس کتابخانه قاهره پرداخته‌ام.	۲ فروردین ۱۳۱۰
۵۰۰۰		حاصل جمع صفحه ۱۲ وجوهی که بعکاسخانه کتابخانه برلین پرداخته‌ام.	۱۸ دیماه ۱۳۰۹
۱۶۰۲۷	۷۰	حاصل جمع صفحات ۱۲ و ۱۴ وجوهی که بعکاسخانه فلمینگ در لندن پرداخته‌ام.	۲۰ اسفند ۱۳۰۹ و ۹ اردیبهشت ۱۳۱۰
۱۴۵۴		حاصل جمع صفحه ۱۵ وجوهی که بمخزن اسناد عکاس صنایع و تاریخ در پاریس پرداخته‌ام.	۵ اسفند ۱۳۰۹ و ۴ فروردین ۱۳۱۰
		وجوهی که باقای محمد ملقب بموستوی برای استنساخ مقدمه تاریخ بهیق پرداخته‌ام.	۲۹ تیر ۱۳۱۰
۶۰۰		حاصل جمع صفحه ۱۶ وجوهی که باقای ملکی برای مرتب نمودن اوراق عکس پرداخته‌ام.	۹ مرداد ۱۳۱۰
۲۵۲۵		حاصل جمع صفحه ۱۷ وجوهی که باقادی علوم جماهیر متحده شوروی پرداخته‌ام.	۱۵ بهمن ۱۳۰۹ و ۲۷ تیر ۱۳۱۰
۴۰۵۲	۱۰	حاصل جمع صفحه ۱۸ حاصل جمع صفحات ۱۹-۲۳ وجوهی که بصحاف پرداخته‌ام.	۲۹ فروردین ۱۳۰۹ و ۱۲ و ۲۴ شهریور ۱۳۱۰
۱۶۴۹۱	۹۰	حاصل جمع صفحه ۲۴ وجوهی که از بابت مخارج جزئیه متفرقه خرج کرده‌ام.	۱۰ و ۱۰ آبان ۱۳۱۰ و ۲۶ تیر ۱۳۰۸ و الی ۳۰ آبان ۱۳۱۰
۹۸۹۸۰	۳۵	جمع کل وجوهی که اینجانب از ۳ اسفند ۱۳۰۷ الی ۳۰ آبان ۱۳۱۰ بحساب دولت علیه خرج کرده‌ام من جمیع الوجوه: نود و هشت هزار و نهصد و هشتاد فرانک و سی و پنج سانتیم	
۱۰۰۰۰۰		وصول از وزارت جلیله معارف بمبلغ	۲۲ فوریه ۱۹۲۹ (1929)
			= ۳ اسفند ۱۳۰۷
۹۸۹۸۰	۳۵	مخارجی که درین مدت اینجانب نمودم.	۳ اسفند ۱۳۰۷ - ۳۰ آبان ۱۳۱۰
		الباقی بر ذمه اینجانب از مال خاص قاهر دولت علیه	۱۳۱۰
۱۰۱۹	۶۵	مبلغ هزار و نوزده فرانک و شصت و پنج سانتیم	۲۱ نوامبر ۱۹۳۱
			= ۳۰ آبان ۱۳۱۰

تحریر آئی پاریس در سی ام آبان ۱۳۱۰

محمد قزوینی

خلاصه صورت حساب عکس نسخ که بخرج وزارت جلیله معارف و باهتمام

اینجناب محمد قزوینی تهیه شده

تاریخ پرداخت وجوه	اسامی نسخ	عده صفحات یک دوره	نوع عکس	عده نسخ	عده مجلدات	قیمت سانتیم	عکس فرانک
۲۹ خرداد ۱۳۰۸ -	۱. تاریخ بیهق (نسخه لندن)	۳۶۰	عکس سیاه و سفید	۳ دوره	۳ جلد	۸۰	۲۹۸۰
۲۵ مرداد ۱۳۰۸ -	۲. کتاب الاینیه عن حقایق الادویه	۴۳۸	عکس متعارفی	۳ دوره	۹ جلد	-	۱۰۸۰۰
۳۰ بهمن ۱۳۰۸ -	۳. مونس الاحرار فی دقائق الاسعار	۵۱۴	سیاه و سفید	۳ دوره	۶ جلد	۸۰	۳۷۰۰
۳۰ بهمن ۱۳۰۸ -	۴. مجمل التواریخ والتقصص	۶۹۷	عکس متعارفی	۳ دوره	۶ جلد	۵۰	۱۱۵۰۰
۱۸ دی ۱۳۰۹ -	۵. تاریخ بیهق (نسخه برلین)	۳۳۸	عکس سیاه و سفید	۳ دوره	۶ جلد		
۱۸ دی ۱۳۰۹ -	۶. تنه صوان الحکمة	۱۹۸	عکس سیاه و سفید	۳ دوره	۳ جلد		۵۰۰۰
۱۸ دی ۱۳۰۹ -	۷. نوروزنامه خیام	۵۶	عکس سیاه و سفید	۳ دوره	۳ جلد		
۱۵ بهمن ۱۳۰۹ -	۸. مجموعه منشآت عهد سلاجقه و خوارزمشاهیان	۴۳۲	عکس سیاه و سفید	۱ دوره	۱ جلد		۳۴۹۸
۴ اسفند ۱۳۰۹ -	۹. التوسل الی الترسل (نسخه پاریس)	۳۷۸	عکس سیاه و سفید	۳ دوره	۶ جلد	۲۰	۳۰۷۸
۵ اسفند ۱۳۰۹ و ۴ فروردین ۱۳۱۰	۱۰. منافع حیوان	۹۵	عکس متعارفی	۳ دوره	۳ جلد		۱۴۵۴
۸ و ۲۵ اسفند ۱۳۰۹ -	۱۱. احیاء الملوک در تاریخ سیستان	۴۳۴	عکس سیاه و سفید	۳ دوره	۳ جلد	-	۵۱۸۰
۲۰ اسفند ۱۳۰۹ -	۱۲. زبدة التواریخ در تاریخ سلجوقیه	۲۲۴	عکس سیاه و سفید	۳ دوره	۳ جلد		
۲۰ اسفند ۱۳۰۹ -	۱۳. شد الازار در مزارات شیراز	۳۶۰	عکس سیاه و سفید	۳ دوره	۳ جلد		۷۰۵۶
۲۰ اسفند ۱۳۰۹ -	۱۴. سبط العلی در تاریخ کرمان	۲۳۸	عکس سیاه و سفید	۳ دوره	۳ جلد		
۲ فروردین ۱۳۱۰ -	۱۵. عنبة الکتبه	۳۰۸	عکس سیاه و سفید	۴ دوره	۸ جلد	۷۰	۴۷۰۵
۴ و ۱۱ فروردین ۱۳۱۰ -	۱۶. زین الاخبار گردیزی	۴۱۸	عکس سیاه و سفید	۳ دوره	۶ جلد	-	۴۸۰۰
۹ اردیبهشت ۱۳۱۰ -	۱۷. دواوین شعراء سته	۲۲۴	عکس سیاه و سفید	۳ دوره	۳ جلد	۷۰	۸۹۷۱
۲۷ تیر ۱۳۱۰ -	۱۸. حدود العالم	۷۸	فتوتیبی	۲ دوره	۲ جلد	۱۰	۵۵۶
۱۱ مرداد ۱۳۱۰	۱۹. التوسل الی الترسل (نسخه لیدن)	۲۶۸	عکس متعارفی	۳ دوره	۳ جلد	-	۴۴۶۰
	جمع کل			۵۵ دوره	۸۰ جلد	۸۰	۷۷۷۴۱
۲۹ تیر ۱۳۱۰	باقای محمد طبک اکیج سوسیوی (۲) پرداخته بابت اجرت استنساخ سه دوره مقدمه تاریخ بیهق (نسخه برلین)						۶۰۰
۹ مرداد ۱۳۱۰	باقای میرزا مهدیخان ملکی پرداخته بابت جمع و ترتیب و نمره گذاری سی و چهار نسخه از نسخ فوق						۲۵۲۵
۲۹ فروردین ۱۳۰۹ و ۱۴ و ۲۲ شهریور ۱۳۱۰ و ۱۱ آبان ۱۳۱۰	اجرت تجلید و چسباندن اوراق عکسی بر روی کاغذهای ته بندی علیحده و تذهیب بر ۷۹ جلد از نسخ فوق					۹۰	۱۶۴۹۱
۲۶ تیر ۱۳۰۸ الی ۳۰ آبان ۱۳۱۰	مخارج متفرقه هزینه از قبیل اجرت پست و گمرک اوراق عکس و لفافه و غیره ...					۶۵	۱۶۲۱
	جمع کل					۳۵	۹۸۹۸۰
۳ اسفند ۱۳۰۷	وصول حواله وزارت جلیله معارف بمبلغ						۱۰۰,۰۰۰
۳ اسفند ۱۳۰۷ - ۳۰ آبان ۱۳۱۰	مخارجی که در این مدت اینجناب نموده ام					۳۵	۹۸۹۸۰
۳۰ آبان ۱۳۱۰ -	الباقی بر ذمه اینجناب از مال خاص دولت علیه مبلغ هزار و نوزده فرانک و شصت و پنج سانتیم					۶۵	۱۰۰۹

تحریر آ فی پاریس ۳۰ آبان ۱۳۱۰

محمد قزوینی

وامریک بیت مجموع چهارم (بسته لغزیه لغزال مطبوعات)
 ته 44,95 فرانک
 و روز بعد یعنی 21.7.36 یک بسته وزن دیگر از مجموعه منتها
 (عکس اصلی لندن که در آن با لانه قریب
 58100 ته باراه این نظر کلی بتالی به تری و الورد کلاسه
 3000 فرانک استادم و این بسته به تهنه ته 51,25
 یعنی قیمت هر دو نقل این بسته به تهنه ته از مجموع چهارم
 دروزی روزنامه و معاً -

برای آقای وزیر معارف فرستادم [سوادت]
 علماً محفوظ است] و ساری این نقل و چهار
 طلب در اسازت من جمیع الاصله ته:
 2044,25
 (دو هزار و چهارده فرانک و بیست و پنج سانیتم لغزیه)

20(21).7.36
 امروز 20.7.36 بحمد الله والمنة دوسته ضنائف همدان
 و لایسته عکس مجموعه منتها عهد سلجوقیان و هزاره صفایان
 (عکس بارید) راه مجموع چهارمته دوس لها جمله کلاسه
 بابت سفارشی در قبضه ~~مجموع~~ لطیفان زاین آباد
 وزیر معارف فرستادم وزن دو ضنائف همدان هر کدام قریب
 دو کیلو وزن مجموعه منتها هر کدام قریب دو کیلو و ~~با~~ گرام لوق
 (از مجموع بیست و نه)

* از آنجا که شادروان سید حسن تقی زاده وصی مرحوم قزوینی بود، این به اصطلاح ورقیات - که خود مرحوم قزوینی به آنها اطلاق می کرد - در میان مجموعه اسناد وی نگهداری می شد که استاد ایرج افشار آنها را از سر لطف در اختیار گردآورندگان این مجموعه قرار دادند.

امروز ۲۹.۴.۳۶ (بیست و نهم آوریل ۱۹۳۶)
 با کلاس نهائی مقدمه مجموعه منشآت تبریز
 دوره تمام شد دارم بر اسبواران از آن و از مقدمه
 آن‌ها کتاب بر همان مجموعه منشآت برآورد، دواد
 در اهتاف نهائی نهائی در عتبه مهال سال با تمام
 واحدها و اسکولها.

امروز ۶.۶.۳۶ (ششم ژوئن ۱۹۳۶) بحمد
 والیه با کلاس نهائی نهائی مقدمه منافع خیر
 با تمام رسیده و قدر آرزایم تا آنجا که عکسها
 برآورد در دو نسخه برابر دو نسخه منافع خیر در
 در کلاس برآورد از آن به طور از اعلی سعادت فی شانکه
 انداد.

۲۹.۷.۳۶
 امروز بحمد الله والیه صدر خار صده ام
 خدمت را با زول از ۳ دماه ۱۹۳۱ -
 ۲۴ ژولیه ۱۹۳۶ (مطابق ۹ دماه ۱۳۱۰ -
 ۲۲ رادار ۱۳۱۵) با ۵ هزار متر در دفتر لیحانه
 و ۱۷ قبضه راه افند در بانک وزیر گفت بیست